

о.Василь Мельник

УКРАЇНСЬКІ ХРЕСТОНОСЦІ

M

о. ВАСИЛЬ МЕЛЬНИК

УКРАЇНСЬКІ
ХРЕСТОНОСЦІ

М Ю Н Х Е Н 1 9 4 8

За дозволом Духовної Влади

**Authorized by EUCOM HQ Civil Affairs Division A G 393 7 GES-AGO
from July 1947**

Друг: С. Слюсарчук, Мюнхен

П'ЯНИЙ ВАВИЛОН

„Великий Вавилон, — мати розпустити й гидоти землі“.
[О6, 17. 5]

В наших часах, на наших очах витворилися три пропадні людського життя. Ці пропадні творилися сторіччями й десятиліттями, але під цю пору, в якій ми живемо, вони роззявилися, наче глибокі паці моральних упадків людства.

Першою з цих пропадень є духовна порожнечча людини. В цю духову порожнеччу, наче в вовчу яму, зсувається й паде усякий творчий чин модерного матеріаліста. Його роки, наче мисливці, доганяють те, що втікає, наче собака, а що зоветься: щастям людини. Але те щастя паде в духову порожнеччу, наче в вовчу яму, вивержену з життя гріхами й беззаконнями.

Правди — ніде дівати! Її треба вивести на світло дня:

— В душі модерної людини створилося — вакуум. Бо «для модерної людини ХХ. століття, кажучи словами одного з наших науковців, релігійні та церковні моменти відійшли на задній план». На передній план висунулися інші моменти, такі, які з релігією й Церквою не мають нічого спільногого. Але цей новий уклад усяких безрелігійних та безцерковних складників життя якось не вдався. І тому, хоч це й правда, що в житті модерного чоловіка «res sacra miser est», але ж і саме життя цього чоловіка обернулося в жалюгідну мізероту. Я вже не говорю про мізероту нашого скіタルного життя, але скажіть будь ласка:

— Невже це наскрізь зматеріалізоване, наскрізь зраціоналізоване і наскрізь змеханізоване життя, що його ви бачили впродовж останнього десятиліття в усіх кінцях Європи, невже воно не мізерота?

Душа модерної людини — поміліла.

Вона перестала бути коморою містичних таємниць, а перетворилася в гріховний верtep.

Загасли в ній божественні вогні.
Потліли в ній шляхетні пориви.
Не видно на ній стигмів вічності, тільки татувані
знаки всяких людських божевільних доктрин.
Заіснували в ній усякі ментальні дефекти.
Перестала бути чашею на Божу Кров, а перетворилася
в келих, у який людина збірає свої власні страсти.
Й видніє вона перед забутими Мадоннами християн-
ського середневіччя, наче лямпадка, в якій забракло оліви.
Обпечена чорними вітрами безнадії, по словам св. про-
рока Ісаї (47, 15), «блукає по своїй дорозі, і нема такого, хто
врятував би її».
А передусім і надівсе мучить її ненасичений голод, ду-
хова адефагія, голод, що його не може заспокоїти ніяке
земне благо. Його може втихомирити хіба щось таке, що
вичуємо хочби в вірші одного українського поета:

«О, шал непогамованих хотінь! . . .
О, ласка — путь коротку і квапливу
Скінчити незміримістю пориву».

(О. Ольжич)

Цей голод це підсвідома туга за святістю, «la nostalgie de la saintete», туга за Богом. Ця туга заглушена сиренами авт, закидана дрібницями життя, приспана горем собачої долі. Але вона існує, вона відзивається зі самого dna тієї порожнечі, що заіснувала в душі модерної людини.

Вона відзивається відгомоном тих слів Августина, які згодом жбурнули його на дорогу святости:

— «Неспокійне мое серце, Боже, доки не спічне в Тобі!»

Другою пропаднею модерного життя це — м о р а л ь н а
і н е р ц і я людини. Цю моральну інерцію можна найменувати всяко. Можна назвати її й аморальністю, а нераз треба би вважати її таки моральним упадком. Докладніше кажучи, її часто слід би прозвати упадком в самі моральні провали, упадком на самі низи, на сам спід життя. Там, на тих низах, постигло людину велике нещастя: її моральний змисел зістав спаралізований. Сам критерій моральності, сам погляд на добро і зло, сам аспект на мету життя — спаралізований!

Такого явища під сонцем ще не було. Були окремі одиниці між людьми зі спаралізованим критерієм моральності. Але ніколи впродовж історії людства не було цілих груп і цілих спільнот людей, що в засаді і в програми своїх

зорганізованих діянь клали би як одну з найперших зasad жити поза світом понять про добро і зло.

Людство впродовж тисячоліть бачило багато всяких фанатиків, еретиків, а навіть атеїстів, але кожен з них вірив. Навіть атеїст вірив, що нема Бога. Модерні ж люди це в значній частині люди з завмерлою предиспозицією віри в своїй душі. Вслід за тим це люди зі спаралізованим критерієм моральності.

В іх душі перестала діяти та сила, яка скоплює *intima intimissima* життя. Це інтимне сковище душі спорожніло. І модерній чоловік, вихонощений з усього, що мало в ньому свій високий питомий тягар, живе на периферіях самого себе. Він не зінтегрований, а здеталізований. Деталі його нутра, наче духові клапті, творять чудернацьку мозаїку безінтимного життя. В ньому не існує те, що нам відоме під назвою недробимості. Бо вся його дійсність роздроблена, розкрищена, перверзійна, безцентerna, без інстинкту моральної орієнтації, без дару інтропекції. І вже не знати, як назвати моральний стан цієї модерної людини, що релігійні та моральні моменти відсунула на задній план, або взагалі викинула з життя. Чи назвати його моральною інерцією, чи моральним упадком, чи просто: моральною анархією?

Ці короткі моменти, що іх модерна безбожна людина вважає радісними хвилинами свого визволу з духових отупінь, це звичайно хвилини, в яких вона визволює себе від моральних зобов'язань в відношенні до Бога, а попадає в тяжку неволю гріха.

На землі заіснувала мерзотна істотність аморального життя, зап'янілого кров'ю й розпустою. Живими доказами цієї моральної мерзоти це опричники першого-ліпшого концентраційного лятеру, ім же в нашому часі ність числа. Такими ж прикладами гнилої аморальності це теж носії нових «спасальних доктрин» цього чи того політичного тоталізму.

Аморальна, паразитарна постава до життя в кабаретного гульвіси або в безшабашного спекулянта це видимі знаки цієї моральної пропадні, в яку зсунулася сьогоднішня дійсність.

Модерна безбожна людина морально зніячилася, занархізувалася, морально розклалася, підупала. Це факт! Модерна безбожна людина розпалася, бо відпад людини від Бога це — її розпад!

Всякі виправдування цього стану остануть нічим іншим,

тільки словесною бомбастикою в нашій забріханій дійсності, яку треба би назвати — системою блефу!

Але є ще й третя пропадня наших часів, а це — ідеологічна розгубленість. Вона мусіла заінсувати хочби тому, що з відпадом модерної людини від Бога не стало в житті абсолютної правди, забракло незмінного мірила для всіх інших правд, понівечилася ієархія ідейних вартостей, запанував безоглядний релятивізм усіх духових, та не тільки духових, величин і вальорів. І, як казав наш Панас Мирний: «неправда, як павутиння, заснувала цілий світ». Або, по словам нашої народної пісні: «неправда стала правдувати». Правденну правду життя, побичовану фразами й придуманими вигадками мінливих тез і доктрин, примкнули люди в порожніх або напівпорожніх церквах, а над життям позасвічували ліхтарі власних, пофальшованих ідей та ідеалів. А між тими ідеями й ідеалами найбільше таких, які закликають людей зворухнути всі традиційні устої й підпори життя, а на їх місце поставити нові устої й нові підпори. Тими ж новими устоями і підпорами мали би бути принципи модерних суспільних ідеологій та політичних програм, а не принципи традиційного християнізму, не правди Христового навчання.

Але ідеї та ідеали тих нових суспільних ідеологій та політичних програм оказалися — падучими зорями. Одна по одній зникають. А на їх місці появляються нові, і знову нові. Одна по одній втрачають свою притягливу силу, бо самі з себе вони ніщо більше, тільки вигадки людського ума. А що ці вигадки ненасиченні, ненамагнетизовані Божою істиною, вони не годні на довгий час притягнути до себе людське серце. І те нещасне серце модерної людини перетворилось в нерозплутаний клубок мінливих і часто противірчих собі почувань.

І розгубилися люди в своїх гадках про ідеали життя.

Перетворилися в блудних лицарів, що поламали свої шпади в боротьбі з вітряками власного життя.

Перемінилися в духових ганчарів, що хотіли би зробити свою ідеологію посудою на нові ідеї й ідеали, але ця посуда розприскується в дріб'язки скорше, ніж фізична екзистенція однієї людини.

Перекинулися в огородників над оранжеріями власних вигадок, з яких хотіли би сплести вінки своєї слави, але ці вінки похожі на погребальні гірлянди.

Вони думали, що кожна нова ідея осінить їх щастям.

Але вона дуже скоро оказалася продажною вакханкою духа, бо не було в ній нічого від Бога. А щастя, що його сподівалися, показалося аж надто химерне і скороминуше, перебіжне.

Їх п'янила кожна нова доктрина, наче копиця свіжого сіна, при якій зупинялися. Але буйний вітер судьби дуже скоро тверезив їх думки. І вони знову залишалися на дорогах свого життя ніким іншим, тільки — блудними лицарями.

Номоканони і кормчі книги їх життя це — табелі спортивих осягів, сторінки оголошень, біржеві звідомлення, а в найкращім випадку: передовиці щоденної преси. На полицях їх бібліотек звичайно не найдете ні одного примірника з книг Святого Писання.

Таким робом у їх житті творяться нові, наскрізь приземні, матеріалістичні, нахлібницькі звичаї. І вони здебільша вже навіть перестали хвалитися своїми високими істинами й ідеалами. Вони тільки кажуть, що в своїх руках тримають — працю! У них річ іде вже не про істини, а про саму працю!

Вони ідеологічно розгубилися.

В їх житті взялася ідеологічна розгубленість.

Це вже не Божі діти, не сини Божого царства на землі, не дівінізовані люди, а блудні лицарі, що ціле своє життя промарнують на службі — вітрякам.

Ось над такими трьома пропаднями: над духововою порожнечею, моральною інерцією й ідеологічною розгубленістю модерної людини здвигается сьогоднішнє життя. Над цими трьома чорториями сучасності побудований модерний «Вавилон, п'яний від крові мучеників, — великий Вавилон, що вином своєю розпусти напоїв усі народи!» (Об. 17, 6).

Похмілля наших часів страшне й дивоглядне. Ми самі, на власні вічі, бачили цілі фаланги й когорти людей, захмелених ідеями двох божевільних доктрин, похмелених ними наскрізь, до самих глибин, на смерть.

Ми бачили цей новий Вавилон, п'яний кров'ю замучених людей, цей страшний Вавилон, що вином своєї фальшивої науки напоїв усі народи.

На шляхах цього Вавилону батьки і діти нашого народу «лежали в знемозі по вуглах всіх вулиць» (Іс. 51, 19). Вони падали низь під терористичними приказами своїх титанів, що з їх спин робили собі пішоходи...

Та ми не тільки бачили, ми й під цей час видимо цей

п'янний Вавилон, хоч у змінених умовинах. Ми живемо в ньому, захлиствуємося хмільністю його життя. Ми заворожені ним, наче нещасна жертва шепотом удава! ...

Ми бачимо, що богом сьогоднішніх людей це — золото. Ми видимо, що для них гроші, навіть не золоті, це — все! Вони забувають про те, що гроші це все, та не в обличчі всього.

Ми бачимо людей, що цілими гурмами ідуть і кидаются в обійми смерти. Та це не та смерть, що приносить радісне безсмертя! Це та моральна і духовна смерть, по якій заісновує тільки безсмертя ганьби і страждання.

Ми бачимо, що модерна безбожна людина в своїй праці та в своїх досягннях ніяк не звертає увагу на справедливі права других людей, ні на їх добро. Навпаки. Для переведення своїх користолюбивих планів вона не завагається потоптати і знівечити щастя, а навіть життя, своїх близжніх. Для неї люди з довкілля це те саме, що для господаря множество хробацтва в заорюванім стернищі.

Ми бачимо народ, що збився з морального пантелику.

Бачимо багатьох і багатьох письменників, що перекинулися в паперових крамарів на торжищі ідей.

Бачимо обскубані крила тієї моральної птахи, що їй на імення: чеснота.

Бачимо розгул життя.

Бачимо не горіння, але самогоріння наших днів, що передали себе під опіку сторогатого, матеріалістичного молоха.

Бачимо, що духове життя людини замертвіло, що найзабарнішою роботою для цієї людини це — молитва, що віра її душі перевернулася, наче підігнила башта.

Бачимо й чуємо, що над думками цієї людини, наче над опущеними крилами, не гомонить хвала Творцеві.

І перетворилося життя в програму азартну гру, в якій єдиною і останньою шансою виграння це вже тільки: шахрайство!

Ось так виглядає Вавилон, що зап'янів кров'ю замучених людей і вином своєї розпусти напоїв всі народи.

Ісус Христос в очах модерних безбожників вавилонців це фантаст, що вмер на двох куснях дерева.

Христову Церкву, оцю запалительну людських душ і сердець, вони вважають за якусь перестарілу, анахронічну установу, що її найкраще було би запроторити до історичного архіву. Якщо ці новітні безбожні вавилонці могли би

ще толерувати якусь Церкву, то хіба таку, що була би не воююча, але дрімаюча, а на всякий випадок всеціло підчинена їх архонтам, оїй керуючій верстві новочасся, яку найдосадніше було би назвати: атеократією. Мова про материну ласку Христової Церкви це для них мова про щось чуже й далеке, бо в п'яному Вавилоні взагалі нема ласки! Там нікого не милують, там існує безмилосерний закон ненависті і помсти. Натяк на те, що Христова Церква в нашому часі це єдиний порятунок, ніби біблійний ковчег Ноя, наводить на вуста безбожних вавилонців ґримасу глузу і глуму. Бо що значить ковчег Ноя тоді, коли тисячі могутніх залізних ковчегів прошибають простори понад нами? І що вартають якісь там таємниці моральних відродин людини тоді, коли всі уми в п'янім Вавилоні запрятані таємницею атомової бомби?

Всякі великомисленні думки про християнську культуру, про те, що культура без релігійних принципів свого розвитку обернеться в псевдокультуру, це, мовляв, мрії відрізаної голови. Бо в наших часах, мовляв, боротьба йде про широкі культурні обрії, а не про якусь там принциповість застарілого християнства.

Безбожні вавилонці не люблять ніякого вітру, що віє з Риму. Для них ніщо, що виводиться в св. Католицькій Церкві, не може бути сонценосним. Єдине, що вони з задовіллям прийняли би до відома, це вістка про її розрух, про її упадок, про її дощентну й цілковиту руїну . . .

Ось у такий п'яний Вавилон обернулося людське життя в наш час, в це наше «время люте і плачу достойне». В це время, у яке до вісімох Христових блаженств дехто додає ще й дев'яте, в цім випадку одчайне, блаженство, що ззвучить:

— Блаженні мертві (Об. 14, 13), що не бачуть Вавилону, зап'янілого кров'ю невинно замучених людей, і не чують грішного оклику:

— Хай живе великий Вавилон!

Навпроти цього ми, католики, ми, що глибоко віrimo в Господа Бога, возвдвигаємо наш гарячий оклик, наше знамено життя, наше бойове гасло:

— Хай живе Христос — Цар!

Це гасло недавно голосно лунало між молодими мексиканськими католиками і своїм відгомоном захопило найдальші християнські країни на землі.

Це було тоді, коли запеклі безбожники в Мексику за-
коном т.зв. «*Queretaro*» з дня 5. лютого 1917 р. розпочали
переслідування Католицької Церкви.

Одним з найгарячіших мексиканських католиків був
адвокат Анаклет Гонсалес Флорес (1891—1927), що органі-
зував студентів і робітників для захисту віри. Він боронив
Христову справу своїм блискучим полемічним пером у двох
гвадалярських щоденниках: «*La Parágrafo*» і «*La Epoca*».

Дня 14. березня 1926 р. вийшов т.зв. «Каллесів закон». Цей закон започаткував нове криваве переслідування католиків. В тому часі адвокат Флорес був предсідником «Народної Ліги» і гаряче обстоював права Католицької Церкви на сторінках щоденника «*Gladium*». Спільне послання мексиканських єпископів з дня 25. липня 1926 р. спонукало вірних до жвавішої оборони своїх релігійних прав. В березні 1927 р. адвокат Флорес писав:

— «Під цей час треба знати й хотіти писати кров'ю, і то так, щоби наше переконання назавжди закріпилося в нашім власнім, потерзанім і скривавленім, тілі муками тортур, зубами левів і ударом катової сокири. Вже більше не будемо голосувати білою карткою в запечатаній коверті, але власним життям.»

Дня 1. квітня 1927 р. дім Флореса оточив кордон вояків. Адвоката зловили, бо всі способи втечі були вже неможливі. Враз із ним притримали студента медицини, Юрія Варгаса, його брата Рамона, урядовця, а з ними й молодого професора Алльиза Паділля, предсідника Союзу Молодих Католиків у Гвадалаярі.

Цього самого дня всі вони згинули мученичою смертю. Останні ж години адвокатового життя були ось такі: Його роздягнули й завісили за два пальці рук до в'язничної повали. Потім били аж до крові, спонукуючи його прозрадити місце сховку архиєпископа. Мученик мовчав, ясним поглядом своїх очей співтоваришів тортур на дусі підтримуючи. По трьох годинах він упав на землю, а обидва пальці остали при повалі. Тоді генерал Ферреїра, садист, дав воякам приказ проколоти його шаблею. Ніодин з двадцятьох і двох приявних вояків не здобувся на відвагу виконати цей приказ. Вкінці розлючений генерал сінома вистрілами свого револьвера вбив адвоката. Послідні слова Флореса були:

«Хай живе Христос-Цар!»

Цей оклик є теж гаслом тих сьогочасних християн, що

зрозуміли велику небезпеку з боку безвірків нашого часу.

— Хай живе Володар Божого царства на землі, наш Пан і Господь, наш Спаситель і Відкупитель, Ісус Христос!

— Хай живе «Ягня на Сіонській горі», що пішло вісту-
нів благовістити людям доброї волі великих речей!

І перший вістун, перший янгол, з вічною Євангелією
на руках, благовіститиме людям, кажучи:

— «Побійтесь Бога, славу віддайте Йому та вклонітесь
Тому, хто створив небо і землю і море і водні джерела!»
(Об. 14, 7).

А ще один янгол, другий вістун, ітиме за ним, гучним
голосом кажучи:

— «Хто поклониться звірині та образу її і прийме її зна-
мено на своє чоло, цей питиме з вина Божого гніву». (Об.
14, 9—10).

А третій янгол провозвістить:

— «Упав, упав город великий, Вавилон, що лютим ви-
ном розпусти своеї напоїв всі народи!» (Об. 14, 8).

БОЖЕ ЦАРСТВО НА ЗЕМЛІ

„Ність царство Божє пища і питіє,
но правда і воздержаніє со святос-
тію“. (Зі стихири на утренніх хвалитах
цвітної неділі)

Є «тьма кромішня», і є Боже царство на землі!

Є темрява зовнішня, і є світ «ласки і правди», світ «пра-
ведности й супокою», світ спасіння, світ «Божої слави в на-
шій землі». (Пс. 85, 10—11).

Є світ духового й морального розброду, світ, у якому
існує перманентна війна без війни, світ, що в ньому гріх,
наче солітер, висмоктує силу з людей.

І є світ духового й морального сукупу, світ, у якому
існує Божий мир, спокій і рівновага, світ, що в ньому по-
рядкуючою силою життя це — праведність, справедливість,
чеснота людини!

Світ духового й морального розброду це — «тьма кро-
мішня». А світ духового й морального сукупу це — Боже
царство на землі!

Світ, у якому існує перманентна війна без війни, це —
темрява зовнішня. А світ, що в ньому царює Божий мир,
спокій і рівновага це — Боже царство на землі!

Світ, у якому гріх, наче солітер, висмоктує силу з лю-
дей, це — «тьма кромішня» на землі.

А світ, що в ньому порядкуючим чинником є правед-
ність, справедливість, чеснота людини, це — Боже царство
на землі. Бо, як співається в утренній пісні цвітної неділі,
Боже царство це не їжа й не пиття, це — правда, це — чес-
нота, це — повздережне, праведне, святе життя людини!

Авангард цих людей, що боряться за правду й чесноту
життя між людьми, — авангард цих людей, що святістю
й повздержністю перемагають самих себе і грішні пристра-
сті в собі, — авангард цих людей, що живуть не для «пинці

й питія», а ради «правди і воздержанія со святостію», — авангард цих царственних людей це — Боже царство на землі! Це — світ «ласки і правди». Світ праведности й спокою. Світ спасіння. Світ Божої слави в нашій землі!

Це — свята Христова Церква.

Це — свята Католицька Церква.

Це — видимий збір усіх християн, котрі визнають всю Христову науку, приймають всі Христові Тайни й узнають невидимим головою Церкви Ісуса Христа, а видимим головою Римського Папу.

Св. Католицька Церква це т. зв. спільнота святих. Це спільнота людей, які хочуть бути святыми. Це спільнота людей, що змагають до святості. Це збірнота вірних, що вичувають у собі великий наклін до гріха і вважають себе грішниками, але водночас всю надію на освячення самих себе покладають передусім на Божу поміч, на Божу ласку. Вони переконані, що впасті в гріх це велике нещастя людини. Та без порівнання більшим лихом людини це — впасті в гріх і не виявляти ніякої охоти піднятися з упадку. Тому одним з їх начальників клічів це: не вгавати в боротьбі з гріхом, не датися гріхові, випинати з себе останні благородні сили, щоб тільки не загнівати в грісі.

Наскрізь фальшивим є погляд про те, що життя католиків це понуре, сумне, монотонне й нудне життя. Навпаки! Найрадіснішим може бути тільки таке людське життя, яке оперте на Христовій благовісті. Бо Христова благовість, євангелія, це — радісна новина про життя. І ця Христова благовість не вимагає від людей відрікатися справжніх розрад і здорових приемнощів життя. Існують вправді три євангельські ради Христа для тих окремих одиниць, що хотіли би змагати до духового совершенства, однаке ці ради не мають на ввазі загалу людей. Тому й Христова благовість дає змогу загалові людей радуватися й веселитися не тільки надприродними, але й природними радощами. Вона тільки перестерігає людей перед затроюванням життя моралью поганню й розпустою.

Вона теж не каже людям позбуватися дочасних дібр, хіба тоді, коли ці минуці добра мали би відвертати їх від вічних, неминущих благ. Вона й не противиться здоровому плеканні тіла й тілесним розкошам, що взаконені подружинами, але опрокидує всякі духові й тілесні збочення людини.

В практиці Католицької Церкви не існує слово «мода». Бо правда, яку вона береже й проповідує, завжди одна й та сама, все однакова, незмінна. І хоч подавання цієї правди буває приспособлене до нових історичних і побутових обумовин, все ж таки ця правда, як така, завжди одна і та сама. Boehm, як каже кард. Маннінг, «хоч монети римської, візантійської чи британської імперії мають на собі щораз то йнакші та різні подоби й написи, золото в них завжди таке саме». Так само правда, яку проповідує Церква, повсякчас одна й та сама, незмінна, хоч її форми й вирази можуть бути нові. Але ці нові форми, ці нові вирази, нові оформлення незмінної правди не мають нічого спільного з модерними модами, з напорами модних гріховних рухів і течій, з якими Церква ніколи й під ніяким оглядом не хоче пактувати.

Бо коли останні століття позначили себе egoцентризмом людини, розростом egoїзму й самолюбства між людьми, Церква, не вгаваючи, проповідувала і проповідує — любов близнього!

Коли гріховні люди пропагують ненависть і помсту, вона отверто й без обиняків проповідує прощення, милосердя й любов, навіть: любов супротивника. В словарі її ідейних вартостей про помсту нема й згадки. Там є тільки згадка про: справедливу кару за гріхи і провини!

Коли капіталізм став божествити самого себе, Папа Лев XIII. своїм розумним і могутнім словом в енцикліці «*Rerum Novarum*» став в обороні робітника та його людських гідностей і прав.

Коли великі народи нищать малі народи, папа Пій XII. в різдв'янім посланні 1944 року обстоює право малих народів на свободу.

Коли сини цього світу захлиснуються розпустою й кличами про вільну любов, Католицька Церква безкомпромісово проповідує нерозривність подружин.

Коли одна з модерних божевільних доктрин домагається стерилізації та винищення слабих і старих людей, вона категорично боронить право до життя і до подружин для кожної людини.

Коли деякі з модерних держав починають уважати себе за молохів, у яких нема місця на позадержавну вихову молоді, Католицька Церква проповідує беззапеляційне право батьків на здорову вихову своїх дітей.

*

Якщо ми хотіли би кількома словами з'ясувати менальність справжнього католика, то мусіли би сказати ось що: скаля життєвих зацікавлень справжнього католика — дуже широка. Вона розпочинається проблемою первопричини життя у всесвіті, а кінчається на питанні про останню ціль чоловіка.

Він найбільше цінує ось такі валори життя: особисту гідність і свободу, правопорядок, почуття міри, ясність, конкретність та глибину думки про вічні й дочасні речі.

В усіх випадках та при всякій нагоді право первородства в його житті мають духові й надприродні, а не матеріальні та природні справи.

Він не є безоглядний ідеаліст, а духовий реаліст. Всяка ідея в його світогляді має реальний підклад, починаючи від ідеї Бога, за якою криється не якесь туманне поняття, а реальна істина: Творець і Пан всесвіту, особовий Бог!

Він є смертельним ворогом абстрактного доктринерства в житті.

Він є неприєднаним противником моральної саламахи в поняттях про добро і зло.

Він є безапеляційним поборником ідолопоклонства перед масою та перед стадністю життя.

Він усюди й завжди — всіма своїми силами бореться з перевагою форми над змістом у житті.

Він виступає проти духового нігілізму, бо це — нищівна сила, яка ніколи, ніяк та під жадним оглядом не може бути припасована до його світосприймання.

*

І якщо нераз доведеться нам почути про відпад будь-кого від Католицької Церкви, то не забуваймо про те, що апостати від католицької віри це звичайно люди меншого або дуже малого морального та інтелектуального валору. Зате конвертити до Католицької Церкви (напр. у Франції: Кльодель, Марітен, Моріяк, Бергсон, найближчий співробітник Леніна Браціяну та ціла плеяда інших) це звичайно люди вищого або дуже високого інтелекту й морального стажу.

А. Гарнак у своїму творі п. н. «Wesen des Christentums» (Лейпциг 1900, ст. 153) мусів признати, що «Католицька Церква принесла народам християнську культуру... При-

несла ідеї, намітила цілі, визволила сили... I не тільки, що принесла, але й дала народам щось, що само в собі має зародки дальнього розвитку... Сама ж упродовж кілька-надцятьох століть цей розвій уможливлювала... А й потім... ніг залишилася позаду, як це склалося з грецькою Церквою».

Норвезька ж письменниця Зігфріда Ундсет каже, що «Католицька Церква в середневіччі здобула моральну перевагу над сировиною поганських наклонів тодішнього людства та його князів і над самолюбством та замкненістю окремих станів і осіб. Не вважаючи на різні історичні й моральні наверстування тодішніх племен і народів, на непостійність границь між окремими королівствами і князівствами, що ворогували з собою, не вважаючи на мовні різниці та на антипатії між поодинокими народніми спільнотами... тодішня Європа все таки була однотою, була християнським світом, християнством!»

Що ж склалося з тією європейською однотою в нашому часі?

Святіший Отець, Папа Пій XII., в святвечірнім посланні 1946 р. висловився про це питання ось так:

— «Коли вперше проголосили засади атлантийської чарти, весь світ перетворився в слух. Бо врешті можна було свободно відіткнути. Але, доречі, що позістало з неї та з її постанов на сьогодні? Навіть у державах, що з власної волі або під напором інших більших потуг стараються бути підвижниками нового, правдивого поступу, чотири свободи, недавно так ентузіастично прийняті багатьома, вже тепер видаються бути тінню й пародією того, що лежало в намірах і задумах найлогічніших зоміж промульгаторів цієї чарти.»

Що ж станеться з однотою європейських народів?

Що станеться з християнством?

— «Церков не тривожиться своєю судьбою, — каже Папа Пій XII. в тім же посланні — бо має обітницю Спасителя. Але вона занепокоєна загрозою погуби для багатьох душ. В історії відомі численні найнагальніші протицерковні атаки, що розбилися об непорушиму скалу, на якій Церква стоїть... Церква певна за своє безсмертя! Сьогодні, як і вчора, а завтра так само, як сьогодні, всі затії, спрямовані на її загладу, обернуться в нівець в обличчі тієї невміруштої сили вузла любови („vinculum caritatis“), яка в'яже пастиря з його стадом.»

Католицька Церква не тривожиться своєю судьбою, бо доба грецької гегемонії в світі прошуміла, римська імперія розпалася, царгородське цісарство розвіялося, давня арабська державна потуга провалилася, турецький султанат загинув, ортодоксальний імперіалізм російських царів щез, численні династії й революційні режими народів перевелися, а вона всіх їх перетривала й остоялася . . .

Але що буде з однотою європейських народів під цей час?

Що буде з християнством в Європі?

Що буде з тими народами, на які гряде наступ демонічних сил безбожного матеріалізму?

Що буде з тими багатьома душами, для яких Боже царство це «пища і питіє», а не «воздержаніє со святостію»?

Що буде з європейським світом духового і морального розброму, з тим світом, у якім існує перманентна війна без війни, з тим світом, що в ньому гріх, наче солітер, висмоктує силу з людей?

Цей світ треба рятувати!

І тому одною з найбільших потреб нашого часу це: переконати маси про те, що Католицька Церква це не ієрархія і не духовенство, а збір вірних, авангард людей, народ! Тимою цей народ не тільки має право користати з отворених скарбниць Христової ласки, але теж має обов'язок боронити Христову справу. Бо, як каже той же Папа Пій XII.: «ніякий християнин не сміє припинити боротьбу проти антирелігійної течії сьогоднішньої епохи. І байдуже, під яким видом та якими засобами неприятель воює і чи вживає загрози чи приваби. Ніхто нічим не може оправдати свою безчинність, ніхто не може сидіти з заложеними руками, з похиленою головою та з тремтючими колінами».

Треба боротися за Боже царство на землі, що не є «пища і питіє, но правда і воздержаніє со святостію».

Треба боротися за світ духового і морального сукупу, — за світ, у якому існує Божий мир, спокій і рівновага, — за світ спасіння, — за світ Божої слави в нашій землі, — за світ, що в ньому порядкуючими силами не терор, не страх перед карою і не фанатизм, а праведність, справедливість і чеснота людини!

Треба боротися за здійснення тих найвищих ідеалів, які вже впродовж дев'ятнадцятьох століть блестять в нау-

ці Католицької Церкви. Бо Католицька Церква, як каже Папа Лев XIII.: «по своїй природі має за ціль спасати душі й вести їх до вічного щастя в небі. Все ж таки вона й для земного життя творить тільки великих користей, що їх більше не могла би зробити навіть тоді, коли була би основана передусім во благо нашого дочасного вікування».

ПРОБЛЕМИ МОЛОДОСТИ

„Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Баалом колін не скилили“. (Рим. 11, 4)

Апостол народів, св. Павло, в 11. главі свого листа до римлян висвітлив одну картину з життя пророка Іллі. А саме: пророк Ілля скаржився перед Богом на своїх одно-племінників, кажучи:

— «Господи! Вони повбивали пророків Твоїх, а Твої жертвники поруйнували!»

А Бог у відповідь пророкові промовив:

— «Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Баалом колін не скилили.»

Через них то, підкresлює св. ап. Павло, «не відкинув Бог народу свого». Через тих то сім тисяч мужа, що колін перед ідолом поган, Баалом, не скилили, Бог змиливався над цілим народом.

При читанні цієї глави Павлового листа до римлян хотілось би повірити, що наведені слова апостола народів можна примінити до наших молодих людей. Хотілось би бути впевненим у цьому, що тисячі мужа нашої молоді перед Баалом колін не скилять, що вони не покинуть свого правдивого Бога, не втечуть з під крил Христової Церкви і не відречуться світлих християнських традицій своїх предків. Хотілось би набрати в свою душу того переконання, що релігійний хребет їх світоглядової побудови наважди зостанеться неполаманий і непоторощений.

Та щоби воно так насправді склалося й було, наша молода людина повинна розв'язати і не спускати з очей три найважливіші проблеми своєї молодості. А саме:

1. проблему ідеалу,
2. проблему чистоти і
3. проблему обов'язку.

Бо від розв'язки цих трьох проблем молодості залежить вся майбутність людини.

1

Перша з цих проблем це проблема ідеалу. Бо хто розпочинає свою працю культом її успіху, а не культом ідеалу, цей кінчає цю працю без успіху. Каменем проби в праці не може бути тріумф. Хто працює для тріумфу, ніколи справжнього тріумфу не діждеться. Тріумфаторами є героями тільки ті, що власними жертвами й терпіннями здійснюють свої ідеали в житті та під цими авспіціями починають і проводять свій труд. А ті, що розпочинають свої змагання культом успіху цих змагань, перетворюються в рабів цього успіху та в полохунів. Бо в ім'я цього успіху вони ляксуватимуть своїми світоглядовими засадами, наче паличками, що тремтінням указують, де копати криницю.

Метою нашої праці повинна бути перемога, але перемога не за всяку ціну. Бо не можна забувати про те, що найбільша перемога це таки перемога самого себе. В цій перемозі самого себе річ іде про глибини власного духа. Тут ідеться про те, щоб із цих глибин вилонився близкучий характер. Тимто проблема ідеалу це проблема боротьби за характер. А це найперша і найважливіша справа молодості.

Сократ навчав, що «хто шукає спокою, найде його тільки в самому собі». Поняття Сократового спокою не можна підмінювати поняттям якогось застою. В наших умовах життя цей спокій притаманний тільки справжньому християнинові, що наскрізь зрозумів євангелійні слова про те, що Боже царство «внутрі вас». Володар цього царства дає своїм приверженцям такий мир, що його світ ніколи й під ніяким оглядом не може дати. Цей мир прикметний тільки глибоко релігійним людям. Він у житті такого наскрізь релігійного мислителя, як Магатма Ганді, відомий під назвою «сатіяграга». Під цим словом треба розуміти певність себе, певність пізнання найвищої життєвої правди, певність посідання найбільших мудрощів життя.

Але найбільші мудроці життя це не людські мудроці. Бо, як каже Честертон, «ніщо в світі не є таке немудре, як

божествити людську мудрість». Початок найглибших мудрощів життя або, як написано в св. Писанні, «начало пре-мудrosti» це боязнь, себто респект перед Богом. Не страх перед Богом, але шанобливий респект перед Ним. Це при-знання Бога над собою, це вибір Бога за найперший і най-величніший ідеал своєgo життя.

І людина, що посідає цей найвищий ідеал, має в собі щось таке, перед чим чоловік, що живе самим хлібом, мусить поступитися. Бо, як каже Генрик Массіє, «християнська віра це інтерпретація життя, це сама дійсність існування, це змисел цієї дійсності». І саме тому, що модерна людина пірвала контакт зі своїм найпершим ідеалом, з Богом, з найглибшою дійсністю самої себе, вона сьогодні така неспокійна й бурхлива. Але, якщо питання про змисел життя, про його початок і ціль, будуть вирішеними, тоді людина з подвоєними силами зможе взятися до будування Божого царства в собі й на землі та до розв'язки другорядних справ на всіх інших ділянках своєgo віку.

Без ідеалів нема характеру!

Безідейна людина не може бути характерною!

Людина без ідеалів не потрапить бути справді характерною.

Бо характер це пов'язь незламної волі людини з принципами її життя. А принципи без ідеалів це — фантоми!

2

Але й воля молодої людини остане незламною тільки тоді, коли людина захищатиме цю волю щитом чистоти. В наших часах ми дуже часто чуємо з молодих уст мову про мечі, але нема цієї мови про чисті щити, про щити чистоти. А відомий кардинал Джібонс казав:

— «Молодь глядить наперед! Вона не вигрівається лініво на сонці, лежачи на лаврах здобутих вислідів. Вона живе, ожидаючи великих речей, що іх ще треба зробити! Одне з таких найважливіших завдань християнської молоді це боротьба проти всього, що брудне й низьке, боротьба з усякими проявами бруду і скверні.»

Інший гарячий приятель молоді говорив:

— «Молодь хоче бути гарна. Це ясне! Але нехай вона

не забуває про те, що вона буде поправді гарна тільки тоді, коли буде чиста! Щоби ж із її обличчя пробивалася свіжість, а з очей блестів благородний огонь, треба їй не тільки спортивних товариств, але й релігійних конгрегацій, не тільки купелі, але й сповіді, не тільки соняшників насвітлень, але й св. Причастя, не тільки природи, але й ласки!»

Ще інший щирий друг і виховник молоді недавно твердив:

— «Молодь хоче бути сильна. Вона любить огненну боротьбу з розгорненими прапорами над собою. Та одним із найпередовіших прапорів християнської молоді повинен бути прапор Марії. Прапор чистоти! Прапор такого життя, що його береже не тільки меч, але й чистий щит.»

Без чистих щитів молода людина не захистить своїх бедр перед скверними стрілами лукавого. Без духової й тілесної чистоти вона не встереже себе перед унутрішнім розкладом. Якщо хоче бути сильною, мусить заховстати в собі змислову пристрасть. Ця пристрасть у взаконених формах моралі буває творчим і благословенним чинником людської природи. Та коли вона виб'ється зпід влади молодої людини, дуже скоро все, що було високоцінне й вальорне в її душі, обернеться в клапті духових величин та в моральний хлам життя.

Зів'яле листя з надламаного дуба паде не тільки восени, але й весною. А дуплаве дерево беззвартне навіть тоді, коли воно зверху гарне й здорове. Хробак нечистоти це той зловіщий червяк, що не тільки підточує фізичну силу людини, але підгризає мораль, розряджує її духову силу, підриває в ній силу волі.

А без сили волі, як і без ідеалів, що формують принципи життя, про непохитний характер людини не може бути й мови!

3

Тимто віссю життя в молодої, характерної людини це обов'язок боротьби за чистоту її тіла й душі та за чистоту її найвищих ідеалів. Отже, першавсе — обов'язок боротьби! Обов'язок безугавної праці, обов'язок наполегливого труду для забезпеки свого власного життя перед цим мо-

ральним понівеченням, у яке жбурляє молоду людину неопанований і рознузданий первень її змисловости.

Св. Тереса від Дитяти Ісус в одному місці своєї автобіографії писала таке:

— «Борімось без перестанку навіть тоді, коли надії на перемогу немає! Що тут значить вислід? Треба виконувати свій обов'язок аж до кінця!»

— «Я багато боролася. Зараз я дуже втомлена боротьбою. Але не боюся боротьби. І тоді, коли борюся, я так само спокійна, як на тихій молитві. Це ж воля доброго Бога, щоб я аж до смерти — боролася!»

Треба боротися за те, щоб закон духа й життя в людині не підпав під закон гріха і смерти.

Але людина, зокрема молода людина, має обов'язок боротися не тільки за чистоту своєго життя, але й за чистоту своїх життєвих ідеалів. Найпершим ідеалом віруючої людини це — Бог. Абсолют. Джерело правди, добра і краси. Тимто правда, добро і краса це найвищі ідеали християнства. А християнізм, практичний християнізм, це втілювання цих ідеалів у життя, а не саме базікання про них. І якщо хочемо знати, де причаїлася причина комуністичних тріумфів на землі, погляньмо на життя багатьох християн. Ці християни тільки признаються до християнізму, але не втілюють християнських правд у свое життя. А тому, що не втілили цих правд у собі, не нашли самих себе, не стали самими собою, попали у внутрішню кризу, в трагізм зі самими собою. І почали втікати від себе в усякі машинізми і технократизми та в усякі земні раї, почали шукати чогось, що було побіля них, та вони знехтували його. Вони не розв'язували свою власну внутрішню проблематику, не заховали чистими свої високі ідеали, не зріноважили себе, не спрямували динаміку власних душ туди, куди треба. І ця динаміка розшарпuse їх, розтерзує спокій їх душ, розмітue самовдовілля їх сердець, кидає їх думки в усі боки, мучить їх.

Тимчасом динаміка в здоровій молодій душі спрямована туди, куди треба. Вона спрямована в змаг за посідання правди, за творення добра, за насолоду красою життя, за перемогу над самим собою, за сформування в собі близкого й неподатного характеру, за збагачення себе справжніми мудрощами життя.

Нераз нам доводиться бачити інтелігентну людину, насичену не тільки вченням своєго звання, але й загаль-

ними відомостями. Та на однім відтинку її життя відомості залишилися такими самими, якими були на шкільній лавці. А саме — на відтинку її релігійного життя. Тут її відомості остали непоширені. Бо вона не хотіла збагачувати себе найважливішими мудрощами й благовісними словами Христової науки. Тому й не дивота, що її недорозвинене поняття про Бога й про релігійні правди не відповідає станові її розумового розвитку й помалу заснічується та й пропадає. Але, словами одного філософа кажучи, «якщо поганин перестане вірити в свого дерев'яного бога, це не значить, що вже Бога взагалі нема. Це тільки може значити, що нема дерев'яного бога». Так само діється й тоді, коли деято з інтелігентних людей утратить віру в Бога тому, що Бог їх дитинства не має вже для їх зрілого віку притягливої сили. Втрата віри в цих людей не є й найменшим доказом на те, що Бога вже немає. Вона тільки свідчить про те, що ці інтелігентні люди не намагалися докладно пізнати розумні основи своєї віри в Бога та не старалися узгіднити своє поняття про Бога з рівнем власного пізнання. А це їх особиста й нічим та ніякою вимовою невиправдана вина.

Тимто одним із головних обов'язків молодої людини є дбати про гармонійний розвиток свого духа. Вона повинна збагачувати себе не тільки науковими й мистецькими, але теж і релігійними та моральними мудрощами. Бо повновартними людьми є тільки такі одиниці, що здвигають побудови свого життя не тільки на наукових і мистецьких, але й на релігійних та моральних основах. І тільки ці люди є такими мужами, що колін перед Баалом цього світу не схилять. І тільки задля них Бог не відкине нашого народу, а допоможе йому визволитися зпід закону гріха і смерти та зпід ярма неволі.

ДЕ НАШІ ПРЕДТЕЧІ?

„Де Твої учні?“ (Ів. 18, 19)

За днів царя юдейського Ірода один священик, на ім'я Захарій, що в порядку своєї черги служив перед Богом за звичаєм священства, під час кадіння побачив явлення Господнього янгола. Цей янгол звістив йому, що Бог вислухав його молитви і його жінка, Єлисавета, породить йому сина.

- Цьому синові — говорив янгол — даси ім'я: Іван...
- Цей син — мовив янгол — буде тобі на велику радість і потіху.
- Він буде на велику радість багатьом людям.
- Він буде великий у Господа, бо поповниться Духом Святим ще з утробы своєї матері.
- Він наверне багатьох людей до Господа Бога і «сам буде йти перед Ним», буде Його Предтечою, щоби привернути серця батьків до дітей, щоби привернути неслухняних до мудrosti праведників та щоби «готових людей спорядити для Бога» .

І коли цього сина, Івана, Єлисавета привела на світ, Захарій, наповнений Духом Святим, пророкував, кажучи:

- «Ти... назвешся пророком Найвищого, бо будеш ходити перед Господом, щоби дорогу Йому приготувати ...
- щоб народові дати пізнання в відпущені гріхів через велике милосердя нашого Бога...

щоб світити отим, що перебувають у темряві й тіні смертельній ...

щоб вести наші ноги на дороги спокою ...»

Отож Захарій пророкував, що його син, Іван, прийшов на світ на те, щоби стати Предтечою («буде ходити перед Господом»),

щоб нарозумити людей себто дати їм пізнання спасіння в великім Божім милосерді,

щоби просвітити тих, які перебувають у темряві й тіні смертельній і

щоб навести людей на дороги спокою.

І згодом заіснувала знаменна подія:

В п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли над Юдеєю панував Понтій Пилат, а тетрархом у Галилеї був Ірод, за первосвящеників Анни й Каяфи, Іван почав проповідувати Боже слово. Він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрещення покаяння для прощення гріхів. Його голос це був голос того, що кликав у пустині, голос праведної людини, що багато літ прожила в пустині, в самоті, на розмові з Гоподом Богом. Його проповідь була виплодом багатолітньої молитви. Його слова були поналивані мудростю глибокої призадуми. Вони ж бо були словами людини, наповненої Духом Святым, словами Пророка і Предтечі, словами цієї людини, до якої сам Ісус Христос прийшов був охреститися, словами Хрестителя . . .

І варто призадуматися над тим, чого саме навчав Іван Хреститель на самім початку своєї діяльності? На що звернув особливішу увагу? Перед якими небезпеками остерігав тодішніх людей, що жили в умовинах, які були дуже подібні до теперішніх умовин нашого життя. «Жили в темряві й тіні смертельній». Ждали на спасіння, а не знали, відкіля воно прийде.

Третя глава євангелії від Луки докладно з'ясовує нам, на що св. Іван Хреститель в своїй проповіді звертав особливішу увагу. Він клав окремий натиск на три справи, а саме:

1. на віру в Бога, перед яким треба битися в груди і каятися за свої гріхи,
2. на добре діла, без яких Господь Бог попалить нас, наче половину,
3. на соціальну справедливість між людьми.

Якщо річ іде про віру в Бога та про каяття перед Ним, то не можна забувати про те, що всі чотири євангелисти виразно стверджують, що діяльність св. Івана Предтечі розпочиналася саме зверненням уваги слухачів на ці найважливіші справи життя.

В євангелії від Матея (3, 1—2) записано:

— «Тими ж днями приходить Іван Хреститель і проповідує в пустині юдейській та й каже: Покайтесь, бо наблизилося Царство Небесне!»

Св. євангелист Марко в перших стихах першої глави своєї евангелії каже: «... виступив ... Іван, що в пустині хрестив та проповідував хрещення на покаяння — для прощення гріхів». (Мр. 1, 4). «Він проповідував, кажучи: Вслід за мною іде он Сильніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінці від обув'я Його. Я хрестив вас водою, а Той вас хреститиме Духом Святом». (Мр. 1, 7—8).

В євангелії від Луки початкова діяльність св. Івана Предтечі записана ось так:

— «Він перейшов усю землю йорданську, проповідуючи хрещення покаяння для прощення гріхів» (Лк. 3, 3). А до людей, що приходили в нього хреститися, говорив:

— «Учиніть гідний плід покаяння! І не починайте казати в собі: Маємо батька Авраама (себто, по нинішньому кажучи, не покликуйтесь на якісь там свої національні приводи, оправдуючи власне недбалство супроти Бога). Бо кажу вам, що Бог із каміння цього може підняти дітей Авраамові!» (Лк. 3, 7—8).

Претарно ж і ляконічно передає нам змисел Предтечевої діяльності св. апостол і євангелист Іван. На запит єрусалимських священиків і левитів: — «Хто ти такий?», св. Іван Хреститель відповідає коротко:

— «Я — не Христос» (Ів. 1, 20).

Він не присвоює собі ніяких понадлюдських прерогатив, не вважає себе за спасителя народу, а каже ясно і коротко:

— «Я — не Христос».

Якщо ж річ іде про добре діла, Хрестителеве навчання було зв'язке і надто ясне:

— «Кожне дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню вкинене» (Лк. 3, 9). «Він (ото Сильніший від мене, що гряде) у руці своїй має віячку, — і перевчистить свій тік: пшеницю збере до засіків своїх, а полову попалить в огні невгласимі» (Лк. 3, 17).

А про соціальну справедливість, оперту на любові близьнього, його проповідь аж надто проречиста:

— «У кого дві сорочки, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само» (Лк. 3, 11).

До митників, що питали його, що мають робити, казав:

— «Не стягайте нічого над те, що вам звелено» (Лк. 3, 13).

Боякам говорив:

— «Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, вдоволяйтесь платнею своєю» (Лк. 3, 14).

«Тоді кожна людина побачить Боже спасіння» (Лк. 3, 6).

*

Де ж наші Предтечі?
Де Предтечі нашого часу?
Де Предтечі нашого народу?

Всі ми відчуваємо і всі ми переконані, що щось мусить статися, щось велике в житті і в світі мусить заіснувати, щоби світ, щоби людство і щоби ми самі були врятовані. Витворилася повнота історичного часу і ми стоїмо напередодні великих змін, які повстануть в особистім і в прилюднім житті людини. Без тих змін наше життя стане таке нестерпне і таке страдальне, що година наших народин зависне на самих прокльонах! . . .

Бо, як каже один відомий католицький письменник і організатор, великий любитель П. Д. Марії, Роберт Маедер, «сьогодні ми вже так далеко, що сатану можемо назвати паном світу. Модерний світ стоїть поза Богом, Христом і Церквою. Сатана сміло може вважати себе душою нашого століття. Модерна преса, мамонізм, безбожні товариства це вуста, що ними Люципер говорить протибожне: Ні! В пануючім соціальнім атеїзмі наших днів де Местр дуже легко пізнав би' той сатанічний характер, що, на його погляд, знаменував часи французької революції».

«Ніякі мирові конференції, ніякі союзи народів невисилі нам дати порядок, добробут і мир. Ми це бачимо тепер на власні очі. Бо «ніхто не може покласти іншої основи, як цю, що вже положена, а вона: Ісус Христос» (1 Кор. 3, 11). Ісус Христос «дорога, правда й життя» (Ів. 14, 6). Всяка мирова політика, що забуває про те, то глупота. Не можна бо керувати людським родом без голови людства! Ніколи не можна володарити над людством без Христа-Царя».

«Нема ніякої політичної мудrosti, що мала би право противитися основним правдам Божого ладу і порядку в світі. Якщо отже, по словам св. ап. Павла, існує такий Божий план, щоби „все, що є на небі й на землі, злучити в Христі, як у голові” (Єф. 1, 10), тоді завданням людської політики має бути те, щоби все, що тільки існує на землі, злучити з Христом, як з головою».

Та ми тієї злукі, бодай покищо, не бачимо.

Ми бачимо що іншого.

Ми бачимо страшних і безоглядних атеїстів і матеріялістів, які вважають, що єдиним спасінням людства це — комунізм. Вони є всюди. І, як каже один польський письменник, нема такої закутини в світі, де їх не було би. За золото і брилянти підкупили шубравців і лайдаків усього світу. При їх помочі вмовили в незадоволених і в шалених людей, що вони, і тільки вони, це справжні окличники спасіння і рятунку людства. Вони хитрими і рафінованими способами втovкмачили багатьом і багатьом необачним людям, що вони, і тільки вони, є предтечами щастя, ладу і добра між людьми. Темним і лінівим дуракам і неотесам обіцяли владу над трудолюбивими, мудрими й образованими людьми. Змобілізували всіх спекулянтів і шахраїв, розпустників і злочинників, щоби в ім'я сатани розвалити Боже царство на землі й зісунути людину в темне, тваринне варварство. Їх потуга жахлива, бо люди бувають дуже злі та нікчемні. І нерозумні ці, що їх легковажать. Дурні ці, що не бачать у них своєї погуби. Бо гриб проість і найгрубіші бальки, а ржавища і найкращу сталь. Вони ж саме це гриб і ржавища християнського світу!»

Де ж наші християнські предтечі?

Де українські християнські предтечі?

Де ті, що, по взору св. Івана Хрестителя, безкорисністю власних трудів, жертвою цілого свого життя, яке провів у верблюжій шкурі, на постійнім приставанні з Богом, споживаючи дикий мід, сарану й корінці, — де ті, що по його взору вели би непримириму боротьбу з найстрашнішим з усіх страшних матеріалізмів, з доктринальним і практичним матеріалізмом нашого часу, з марксизмом, з комунізмом?

Де між нами ті, що вичувають у собі потребу частого і тісного приставання з Господом Богом? Під час недільної Служби Божої, тоді, коли священик обернеться до вас із келихом Господньої Крові і Тіла та запрохає вас зі страхом Божим та з вірою й любов'ю приступити, погляньте, кілько буде тих, що чують у собі потребу тісного приставання з Господом Богом.

Де ті наші предтечі, що на громадськім, суспільнім і політичнім ділянках нашого прилюдного життя голосно і проречисто, зasadничо і програмово, ясно і недвозначно зайняли би безкомпромісові позиції Христа, позиції християнства, позиції св. Католицької Церкви?

Де вони?

Де наші предтечі?

Де українські християнські предтечі?

Де ті «готові люди», що проповідували би віру в Бога, перед яким треба битися в груди і каятися за свої гріхи? Де ті світські апостоли, що проповідували би добре діла, без яких Господь Бог попалить нас, наче половину, в огні неувасимі? Де ті окличники соціального християнізму, що проповідують християнську соціальну справедливість між людьми? Де ж вони, оті наші предтечі, що проповідували би прихід Божого царства на землю ясно і безкомпромісово, проповідували би Божу правду не тільки словом, але цілім своїм життям, проповідували би навіть тоді, коли їх голови, так, як голова св. Івана Хрестителя, мали би опинитися на підносі противника?

Пригадую собі в цій хвилині слова, що їх Ніцше написав був у кращих хвилинах своєї творчості. Вони звучать:

„Вернися, вернися
До останнього з самотників! . . .
Всі струмки моїх сліз
Летять до Тебе.
А полум'яність моєї душі
Спалажнула для Тебе.
Вернися —
Мій невідомий Боже! Мій болю!
Мое найостанніше щастя!”

Бийте на тривогу!

Бийте в спалах!

Кричіть на всі голоси: рятунку!

На перехрестях і роздоріжжях життєвих трактів словами вашої тривоги, наче трубами, навертайте людей на Божу дорогу, на дорогу Божого спокою!

Бо тільки подумайте!

Ви прочитали слова, написані чи не найбільшим моральним злочинником і безбожником наших часів. Вони, що правда, були написані в кращих хвилинах його творчості.

Але ж в цих словах багато більше туги за Богом, як у словах і ділах і в цілому житті неодного з нас!

„ЩО ВИ ДУМАЄТЕ ПРО ХРИСТА?“

„Що ви думаєте про Христа?“
[Мт. 22, 42]

Цей запит можна вважати ключевим питанням нашого часу. І від відповіді на це запитання залежен напрям нашої праці і напрям вияву нашого життєвого потенціялу.

— Що ви думаєте про Христа?

— Що ви думаєте про Христа в наших часах, у яких багато мільйонів людей не знають і не хочуть знати Його та не хочуть призвати над собою Його владу?

— Що ви думаєте про Христа при тім сьогоднішнім шумі життя, що подібен до шуму великої ріки Еверрату, про яку згадує св. евангeliст Йоан в своїй апокаліпсі? Він у книзі Об'явлень (9, 14—15) натякує на те, що при тій «великій ріці Еверраті» існують сили, «готові убити третю частину людей».

— Що ви думаєте про Христа в добі Каїнового братерства, в добі такого братерства між людьми, що потворило живі цвинтарі і придумало ще гірші, ніж поганські, способи катування?

— Що ви думаєте про Христа в часі проституції науки й техніки, що запродали себе в службу приватному й державному капіталові, а дім щастя сирої людини перемінили в оселок страждання й недостатку?

— Що ви думаєте про Христа тоді, коли цілі сотні мільйонів людей під гаслами соціальної справедливості зазнають просто неймовірної й ніколи нечуваної соціальної кривди?

Наши роки це часи панування безпримірної ложі й облуди. Багато цьогочасних середовищ людського життя це просто селища безсоромної брехні. Цю брехню назвали спасительною тому, що вона, мовляв, спасає від голоду й в'язниці.

Але ж вона не спасає людину від ганьби й осоруги, а тим-паче не спасає її від Божої карі. І люди, виморені цією брехнею, виморені голодом правди, попадають у якусь тугу, що не хоче хотіти, попадають в певен рід умової неподвижності. Вони бачуть це чистилище, в яке перемінилося людське життя. Бачуть страшні наслідки відпаду людини від Бога. Бачуть руйну сили силенної одиниць, родин і спільнот, що відбилися від Бога. А все таки вони неспроможні здобутися на логіку в своєму думанні й витягнути належні заключення з такого стану речей.

Нинішня людина незгармонізована в собі. Забракло в ній гармонії між любовю, жертвою й перемаганням себе. А нема в ній цієї гармонії тому, що забракло в ній самої любові, самої жертви, самого перемагання себе. Бо щоби перемагати самого себе, щоби здобутися на жертву з любові до якоїсь справи чи до якоїсь ідеї або особи, треба передусім мати чесноту. А чесноту під цей час дехто вважає неприродним нахилом, тоді, коли деякі люди, навпаки, неприродні нахили вважають за чесноти.

Як же ж гірко бренять над нами сьогодні поетові слова:

«Мій Боже милив! Як то мало
Святих людей на світі стало!»

Святих людей на світі замало! Небагато їх тому, що святість це найтрудніша справа. Святість це найвищий, бо духовий, ступінь життевого геройзму. Це вислід довгої й непримиримої боротьби з самим собою та з грішним оточенням. Це велика ласка Божа; великий дар Божий, що його треба заскарбити і заслужити собі впертою й наполегливою працею над удосконаленням самого себе. Засобами тієї праці це передусім молитва, часте приставання з Богом, тісне об'єднання душі з тим усім, що зв'язане з Богом та з Його святою Церквою, докладне зберігання Божих заповідей.

І якщо хтонебудь запитав би нас про те, що нашому народові під цю пору «найбільш на потребу», що йому найпотребніше, то наша розумна відповідь мусила би бути тільки одна:

— Під цю пору нашему народові найпотрібніші — святі люди!

Бо наш народ в своїй масі ніяк не гірший від будь-якого наймогутнішого народу в світі. Йому тільки потрібні добре та чесні провідники! А святі люди це — сіль народу. Це той первень провідної верстви, що не дає їй розкладатися в тво-

рить протидію на розпад християнських, а тим самим і громадянських, чеснот в народі.

Якщо тут мова про святість людини, то це не значить, що поняття святої одинозначне з поняттям безгрешності. Бо саме найсвятіші люди звичайно вважали себе за грішників. Зате вони беззупче і наполегливо змагали до власної досконалості, змагали до святої. І вся велич та сила людей, що їх називаємо святыми, коріниться власне в їх шляхетному, впертому й наполегливому змаганні до вершин совершенства.

Для таких людей каєття за гріхи це не тільки саме розгрішення, а передусім змаг за своє власне відродження, боротьба за внутрішню правду свого життя і за чистоту тіла й душі, за чистоту життєвих ідеалів, за почуття обов'язковості, законності й відповідальності.

Життя цих людей це не дике поле, на якому можуть виводитися бур'яни й будяччя. Їх життя це передусім боротьба за перемогу себе, це праця над собою, важкий труд над виробленням і вдосконаленням самого себе. Це праця над власною душою, що в ній, наче золота штаба, має зблиснути непохитність скристалізованого характеру!

А тимчасом модерний світ повен содомітів, подібних до розпусних мешканців біблійної Содоми, спаленої сіркою й вогнем за гріхи. І бачимо довкруги себе прояви якоєсь дивовижної зоантропії, прояви хворобливого помішання елементів людяності з первінами бестійності в людині, прояви якоєсь екзистенціяльного бастардизму.

Якими ж правдивими видаються ہути слова одного з наших сучасних письменників, що з глибини свого наболілого серця кинув оклик:

— «Народе без цілі і шляху, скільки твоїх людей замінилося в кормові проводи!»

А скільки наших людей перетворилося в безвірків, шахраїв, брехунів і розпусників! Невже ж ми змагаємо до цього, щоби наша нація, що з прадідівських часів, впродовж одного тисячоліття, була глибоко релігійною й культурною, перетворилася в безбожну й шахрайську націю?

Не забуваймо ж про те, що, як каже один публіцист, «сьогоднішня культура звелася з квалітативної на квантитативну!» В нашім існуванні та в нашім розвитку зникає духовий первенець. Ми виснажені шаленим темпом матеріальнної культури. Ми ніби автомати на коліщатах, колесах і крилах. Ми — сліпці, оточені темрявою духової нужди.

І серед цієї темряви кожен з нас повинен запитати самого себе, що він думає про Христа.

— «Що ви думаете про Христа?»

І кожен, хто здорово міркує і ясно бачить істоту наших днів, кожен, хто творчо реагує на те, що діється довкруги нього, цей твердо відповість:

— Христос — це не тільки друга Особа Божа, Син Богомій, що в 33 році нової ери вмер на хресті за спасіння людства і за спасіння кожного з нас, —

— Христос — це не тільки Основник Вселенської Церкви, яка вершить і вершитиме діло спасіння людського роду аж до судного дня, —

— Христос — це не тільки Цар неба і землі, Володар всієї вселеної і «наріжний камінь» всякої суспільної побудови, що без цього «краєугольного фундаменту» це будова на піску, — але

— Христос це початок і кінець, це альфа і омега в особистих і суспільних розрахунках нашого життя! Без цієї альфи й омеги не буде що підклести під відродини нашого народу! Тому справжнє рісорджименто народу без Христа, без віри в Христа, без віри в Його божество і в божественність Його науки й Церкви — неможлива! Наше рісорджименто без Христа — безвиглядне! Відродини українського народу без Христа — безнадійні!

Санація застрашливої дійсності в нашій батьківщині без дійственного християнізму це мрія відрубаної голови. Всебічно впорядкувати життя нашого народу в майбутньому без духових, моральних і культурних принципів християнської релігії це понад усякий сумнів річ просто нездійсненна.

Тимто Ісус Христос це наш Бог і Спаситель, наш Учитель і Відкупитель, альфа й омега нашого особистого і збирного існування. Воскреситель усього, що в нас і серед нас в розпаді й упадку, Відновитель усього, що в нашім житті заснітилося і заков'язло!

На Нього, на Його Матінку, Пречисту Діву Марію, і на Його святу Церкву покладаємо єдину нашу необмансну надію. І не на кого іншого, тільки передусім на Нього, покладаємося в наших надіях на щастя нашого народу. «Бо нема під сонцем іншого імені, що ним ми могли би спасти себе» й наш народ, «тільки ім'я Господа нашого, Ісуса Христа».

УКРАЇНСЬКІ ХРЕСТОНОСЦІ

„Слово про хрест для вас, що спасаємося, — сила Божа!“

[ІКор. 1, 18]

Можна сподіватися, що в майбутньому український народ в особливий спосіб святкуватиме празник Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього. Бо з цим празником він лучитиме цей воздвиг хреста, що заіснує на руїнах нашої батьківщини. А цей воздвиг мусить заіснувати, якщо наш народ має зажити вільним хазяйном на своїй землі. Без цього воздвигу слово про вільне хазяйнування на рідній землі буде таким порожнім звуком, яким під цей час буває там слово про вільне визнавання Розп'ятого на хресті.

Слово про хрест це слово про те спасальне Дерево, що на ньому доконалася кривава жертва Божого Сина за спасіння людства. Це слово про два дерев'яні, навхрест складені рамена, що є символом нашого найвищого ідеалу, символом християнізму, символом нашої віри в божество Ісуса Христа і в божественні основини Христової Церкви.

Сам же Христос про цей наш найдорожчий символ сказав ось що:

— «Хто хоче йти вслід за Мною, хай відречеться самого себе, і хай візьме своєго хреста та й іде вслід за Мною» (Мт. 16, 24; Лк. 9, 23).

Ці слова виразно свідчать про те, що хто хоче йти за Христом, хто хоче наслідувати Його, мусить бути — хрестоносцем!

*

Хрестоносці це лицарі, що в середньовіччі (1095—1270) йшли багатьома походами з Західної Європи на Схід відбивати Святу Землю з під влади мухаммедан. Вони намагалися замість ісламського півмісяця в Єрусалимі побачити Святий Хрест.

На цьому місці нема потреби в окремий спосіб підкреслювати причини й наслідки цих походів. Зате варто з притиском підмітити той релігійний ентузіазм, що викликав ці походи і спрямував у їх ряди найкращих синів середньовіччя. А варто звернути ввагу на нього саме тому, що в наших часах і в умовинах нашого національного життя без цього релігійного ентузіазму всі наші збріні надії й сподіванки залишаться несповненими. Без нього всі інші запали й ентузіазми обернуться в спалахи солом'яних огнів.

Бо існує одна незрушима теза нашої дійсності: «Слово про хрест нам, що спасаємося, сила Божа» (1 Кор. 1, 18). (Духові й моральні румовища на нашій батьківщині може перемінити в могутню і міцну побудову тільки та сила, що береться при спасальнім дереві чесного і животворного хреста).

Навпроти цієї тези стоїть страшна антитеза нашої дійсності:

«Слово про хрест погибаючим — duroщі» (1 Кор. 1, 18). (Без цієї хресної сили нема іншої творчої потуги, що могла би побороти і перемогти духовий і моральний розклад, спричинений безбожними доктринами наших часів, а зокрема доктриною комунізму).

Тимті: без новітніх українських хрестоносців, що цією хресною силою (силою цього могутнього чинника, що за свій символ прибрав собі чесний і животворний хрест себто силою християнізму, силою Божою) відроджували би й віdbudovuvали би життя на нашій батьківщині — не буде ніяких відродин. І тоді з неминучою послідовністю те, що прийде, буде багато гірше і страшніше від цього, що є і що було.

Нам треба новітніх українських хрестоносців!

Ці наші новочасні лицарі прийняли би почесну назву хрестоносців передусім тому, що вони насправді пішли би зорганізованим, передусім духовим, походом на рідний Схід, щоб на місці комуністичної звізди поставити знамено християнства. Вони пішли би на свою батьківщину наново застремити на київських горах зневажений святоандріївський хрест. Бо вони були би глибоко переконані про те, що хрест це символ тієї моральної сили, яка єдина спроможна завести основний лад і порядок в особистому житті нашої людини і в прилюдному житті всієї нашої національної спільноти.

Ці наші модерні лицарі носитимуть почесну назву хре-

стоносців ще й тому, що найдорожчий символ своїх національних аспірацій, тризуб, вивершуватимуть святоволодимирівським хрестом. А вивершуватимуть тризуб хрестом не тому, що він є знаком партійних тенденцій якоєсь там групи земляків. Вони робитимуть це з тієї причини, що святоволодимирівський хрест на тризубі це вияв задушевних туг багатьох десятків поколінь нашого народу: дочасне вивершувати вічним, в смертнім закорінювати безсмертне, людське вінчати Божим!

Ці наші рідні герої, що грядуть, носитимуть почесну назву хрестоносців ще й тому, що вони, згідно з євангелією, відречуться самих себе, візьмуть на себе хрест жертвених терпін'я та й підуть за Ісусом Христом тим шляхом, що веде на Голготу, тим шляхом, що прокладений крізь важкі страждання й кінчачеться розп'яттям, але кінець-кінцем він таки осяяний світлом радісного Воскресіння!

Вони не тільки говоритимуть гарні слова про хрест і не тільки завершуватимуть хрестами рукояті своїх мечів. Вони всією душою зрозуміють, що хрест це теж перехрестя Божої волі з людською волею. Вони пізнають, що тільки та людина є справжнім хрестоносцем, яка на те перехрестя розпне саму себе. Вони зрозуміють, що правдивий хрестоносець мусить забути про себе, відректися себе, позбутися egoцентризму, пожертвувати себе за своїх близких, а передусім найближчих. І щоднини та щохвилини вмирятимуть на те, щоби жити і конатимуть та страждатимуть на те, щоби своїми стражданнями й жертвами окупити життя і щастя для себе і для своїх рідних, а передусім найрідніших.

У їх душах розжевриться справжній релігійний ентузіязм. Але цей ентузіязм не буде тільки почуванням, він не буде тільки виявом і наказом почування. Бо наказ почування обертає в нівець та розганяє з вітрами логіку життя. Їх синтезізм буде теж виявом глибоких переконань, що безустанно діятимуть у них і як розумові спонуки до наполегливої й чесної праці та до віри в її успіх.

Ці новочасні українські хрестоносці будуть передусім

1. лицарями св. Духа

«Не з крові, ані з пожадливості тіла» (Ів. 1, 13) братимуться їх почини й родитимуться їх ідеї та діла. Вони братимуться від св. Духа, що виявить їм усю правду «про гріх і про суд» (Ів. 16, 8). В світлі цієї правди вони пізнають, що ніякий

гріх у житті не минає безслідно та що кожен чин людини й людської збірноти паде на терези справедливого суду. І св. Дух, Джерело правди, Утішитель і Просвітитель, напоумить їх на розтайних шляхах життя і Сохранить їх перед суворою карою за беззаконня.

Він навчить їх відважно підіймати меч проти всякого безправ'я і захищати ним закон та кожне потоптане право, боронити кожну загрожену невинність, кожну скривджену людину і кожну зневажану шляхетність життя.

І цей св. Дух, що є вихром любови, навчить їх жити з любов'ю в душі та з теплою усмішкою на вустах навіть тоді, коли оточення буде таке сумне й трагічне, що над ним захочеться тільки плакати.

І тоді, коли вороги Божої правди на землі творитимуть орден ненависті, вони створять чин, що назветься: чином вихру св. Духа!

Ці українські хрестоносці будуть:

2. марійськими лицарями

А лицарі Марії — це шляхетні, чисті, вибрані люди.

Це люди зі шляхетними намірами своїх діянь та зі шляхетними підходами до всіх практичних і теоретичних проблем життя.

Це люди з чистими душами, з чистими серцями та з чистими руками.

Це люди без стадних прикмет у своїй душі, без страху перед масою, без вічних вагань у своєму поступованні, без паніки в обличчі невдач, без жаху перед благородним ризиком тоді, коли цього ризикування треба. Це раса вибраних людей, це марійська раса!

Це племено Марії, що поклало собі за завдання відродити розбещене життя новочасних поган лицарським етосом марійського культу.

Ці новочасні українські хрестоносці будуть

3. вершниками духового життя

Це не будуть плазуни, що повзають по низах життя та кохаються в щілинах та розколинах дійсності. Це будуть вершники духового життя з випростованими й твердими хребтами та зі стременами в своїх життєвих рейдах.

Це будуть подвижники духа й оборонці закону духа.

Закон тіла в їх світогляді та в їх житті завжди буде підчинений законові духа. А манитимуть їх тільки кичерій верхи, а не провалля і пропадні віку.

Бо вони будуть — вершники життя!

Вони будуть ці наші апокаліптичні їздці, що підуть у велику боротьбу:

— за Боже царство на землі, а передусім у нашій батьківщині, —

— за воздвиг чесного й животворного хреста в нашій рідній країні, що в ній цей хрест збещещений і зневажений, —

— за те, щоби єдиним маштом на всі нрапори нашого особистого і прилюдного життя було спасальне дерево хреста, —

— за честь і славу Того, що перед дев'ятнадцятьма віками був прибитий до хреста! Бо немає під сонцем ніякого іншого імені, що ним ми могли би спасти самих себе і свою батьківщину, тільки ім'я Господа нашого, Ісуса Христа, що був першим хрестоносцем на землі і перший дав себе на хрест прибити!

„ПІДЙМІТЬ ЗНАМЕНО ВОЕННЕ НА ВАВИЛОН!...“

„Підйміть знамено военне на Вавилон..., а Бог поверне його у ніщо, як Содому й Гоморру!“

[Іс. 13, 2]

Кажуть люди, що над українським народом висить нещастя. Але прометейське борсання цього народу зі своїм нещастям викликує в нашій душі благословенну візю тих часів, у яких, по словам Господа нашого, Ісуса Христа, смуток його нещастя переміниться в радоші щастя. Бо хоч не раз декому могло би здаватися, що національний корабель цього народу завмер на скріпі ланцюгів неволі, а його на дія втопилася в Йордані виплаканих сліз і пролитої крові, брязкіт цих ланцюгів не ошелешив маси, а в Йордані його крові і сліз совершається нове хрещення України.

Наш божественний Учитель, Ісус Христос, по свому хрещенні сорок діб пробув у пустині, забутий людьми, спокушуваний духом злоби і зневіри, дияволом. Дух темряви спокушав Його видивом хліба перед голоду, намовляв Його кинутися з вежі на землю, вповаючи на поміч небесного Вітця, манив Його примарами земної влади під умовою, що зрадить своє високе післанництво. Та ці спокуси не зламали Божого Сина.

Наша батьківщина під цей час це одна велика руїна. Вороги перетворили її в матеріальну і моральну пустиню. В цій пустині живе народ, спокушуваний видивами хліба перед голоду, спокушуваний нерозумним упованням на Божу поміч без уваги на те, що Бог помагає тільки тим, що на цю поміч заслужили, спокушуваний приманами земних благ під умовою зради своєго високого національного післанництва.

Але ми глибоко перконані в цьому, що ті спокуси оста-

нуть безуспішними. Ми віримо, що мерзотна істотність безбожництва не продістанеться в стрижні українського народу. І не піде він в ідолохвальну службу до тих, що спекулюють його тілом, кров'ю і духом. І не захникає на своїому тернистому шляху, не подається перед прокльоном сумніву, не перестане вірити в вічне життя і в Небесне Царство. Ми твердо покладаємо надію на те, що його сини не перестануть бути слугами духових високостей і радше згинуть у змаганні до великого, ніж підуть у спрошенці й запроданці християнських спасальних ідей.

Св.ап. Павло в листі до колосян каже:

— «Ви воскресли через віру в міць Бога» (2, 12), бо ви «вкорінені й побудовані на Ньому» (2, 7). Тому «з радістю бачу ваш порядок і твердість вашої віри в Христі» (2, 5).

• Наша віра в невичерпану силу українського народу, наша віра в незламність українського духа, наша віра в воскресну майбутність української нації нероздільно зв'язана з нашою вірою в міць Бога. Вона невідділма від нашої віри в Божу справедливість та в Божу опіку над нами. Бо цей історичний скривавлений шлях, що ним іде наш народ у віки, це царственний шлях самого Христа на Голготу. Бог мне нашу національну субстанцію раменами історичних трагізмів не надармо. Бо якщо життя цілих поколінь народу обумовлене важкими досвідами і пробами, то це знак, що він хоче викресати з нас полумні вогні й пожежі духа. Він хоче запалити нами світ, що потахає в холодах матеріялізму. Він хоче з нашого безсилля вим'яти пламенну міць життя, вкоріненого в Бозі.

Тимто в тіні Божого Маестату виростає маєстат української християнської нації. Це маєстат страдальної нації, що, не вважаючи на пекельні зазіхання й гонення з боку безбожників, потрапила залишитися таки християнською. Стиль її життя таки релігійний, без огляду на це, що форми цього життя в багатьох випадках і відношеннях понівечені пропагандою безбожництва.

Ясно і з притиском треба підкresлити, що сам український народ, як такий, безумовно не менш моральний і прикладний в практичнім житті, як будь-який інший, навіть найрелігійніший і найкультурніший, народ світу. Річ у тому, що цей народ з самої своєї природи наскрізь релігійний і християнський. Зміст його життя такий багатий у блага і притаманності справжнього природного християнізму, що

з великою правдоподібністю в найближчих десятиліттях треба сподіватися могутніх моральних всенародних відродин в Україні. Треба теж покладати надію на те, що невдовзі передові люди українського збірного життя зрозуміють правду про велике історичне післанництво українського народу. Вони вкінці таки переконаються, що природна релігійність, природний християнізм це найспонтанініша, наймогутніша і найреальніша сила українського народу. А цю силу треба охопити міцною церковною організацією, а водночас треба возвдвигнути її в висоти історичного післанництва нації. Її треба висунути на чоло провіденціальних завдань українського народу, як чинник відродження і переродження зматеріалізованого і виродженого життя людини наших часів.

Бо на всьому широкому світі нема ніодного народу, що так докорінно й доглибинно пізнав би страхіття людського існування в пеклі всестороннього безбожества, як український народ. Бо ніодин сьогоднішній народ в обороні християнських традицій своїх предків не пройшов крізь таку страшну каторгу мучеництва, як український народ. Ніодному сучасному народові в світі впродовж цілої історії людства не видирали з серця Бога в такий ганебний, в такий рафінований і в такий жорстокий спосіб, як українському народові. Тому й ніодин народ в світі не потрапить так вірно оцінити значення релігійної віри в особистому й прилюдному житті, як оцінить її скривавлений український народ.

Людині, що декілька років жила в большевицькім царстві безбожного сатрапа, моторошно стає на душі при читанні 68. псальми, в якій м. ін. находяться й такі слова:

— «Я загруз у болоті глибокім і нема на чому стати.»

Правдивість цих слів просто паралізує душу. Ця справжність така очевидна, що аж болюча, аж разлива, аж ошоломлююча. Бо ніхто інший, тільки ті, що побували в нашій батьківщині під час хаосу безшабашного й воюючого атеїзму, не потрапить так ясно зрозуміти, що без віри в Бога, без тих моральних сил, що беруться при Бозі, народ загрузне в болоті великім. І не матиме на чому непохитно стати й оперти свої побудови. І тоді заіснує в народі розкол і крамола. Забракне в ньому об'єднувальної сили. Не стане в ньому цього спільногодухового знаменника, над яким і на якім можуть існувати всякі види моральних ієрархій і супільних степенувань життя. І тоді всякий посторонній, а зо-

крема державній, потузі легко поневолити народ і тримати його в карбах.

Грішний, біблійний Вавилон тримав колись у таких карбах поневолені народи старовинних часів. Цей Вавилон в аспекті св. Писання Старого Завіту це

1. символ такої цьогосвітньої державної потуги, яка поневолює народи,
2. символ людської гордости, що опрокидує Бога і
3. ємність непорозуміння між людьми при побудовах життя.

Підійміть же воєнне знамено на — Вавилон!

Підіймім знамено боротьби на Вавилон, а «Бог поверне його у ніщо, як Содому й Гоморру!»

Підіймім воєнне знамено на всіх тих, що опрокидують Бога! На всіх тих, що, засліплени власною гордістю, хотіли би сягати вершин наших днів без Вершителя життя!

Підіймім знамено боротьби з ними!

Бо вони будують між нами вавилонські вежі, що не тільки не будуть побудовані, але розваляться. І тоді своїми руїнами готові розчавити щастя нашого народу.

Підіймім знамено хрестоносного походу й змагу:
за християнську духовість українського народу,
за його моральну силу,
за його християнську поставу до життя,
за його дівінізацію,
за подвиг чесного й животворного Хреста на наших рідних землях і
за те, щоб Бог повернув модерний Вавилон у ніщо, як Содому й Гоморру!

ЗА РЕНЕСАНС УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ А НЕ АЗІЯТСЬКОЇ ДУХОВОСТИ!

„... На землі ці знамена: кров,
вогонь, і курява диму“.

(Дії 2, 19)

В день П'ятдесятниці апостоли однодушно знаходилися в одному домі. Втім над домом счинилася раптовна, шумлива буря, а над головами апостолів явилися огненні язики. І під видом цих огненних язиків на апостолів зійшов св. Дух. Сила св. Духа перемінила внутрішню наставу апостолів, перетворила їх із боязливих слабодухів у відважних подвійників правди. Вони, переповнені св. Духом, почали промовляти до народу, що на зчинений гомін юрбами зібрався перед домом, усікими мовами й наріччями. Слухачі чудувалися й дивувалися, вважаючи, що апостоли повпивалися молодим вином. Та апостол Петро, що підніс свій голос, пояснив зібраному народові, що вони не п'яні, тільки св. Дух, що зійшов на них, дав їм дар говорити різними мовами. І він почав проповідати Боже слово. Ті, що прийняли його слово (а було їх за три тисячі), того ж дня охрестилися.

Таким робом Христова Церква, що до цього часу мала тільки невеличкий гурток вірних, підсилилася. Скріпилося Боже царство на землі, основане Ісусом Христом на те, щоби в ньому аж до кінця світу совершалося діло спасіння людського роду.

Знаменами цього Божого царства на землі це: Кров, і вогонь, і курява диму.

Кров Спасителя, що вмер на хресті, цементує християн в одну неподолану громаду подвійників вічної правди в мищому житті.

Вогонь св. Духа розпалює в християнських душах любов, підсичує запал до боротьби за безсмертні цінності життя.

Курява кадильного диму, що тремтить над вівтарями,

Сображує настрій людських молитов. Цей настрій, що-правда, часто хиткий і розвійний, але ж який він ніжний, теплий і ароматний!

* * *

Але ж знаменами цих оточень, у яких перебуваємо, знаменами цих середовищ, у яких живемо, знаменами цих спільнот, які творимо, під цей час теж: кров, огонь і курява диму! Вся наша батьківщина в наші часи це: кров, огонь і курява диму! В наші часи, тоді, коли під покришкою ліквідації останніх оборонних сил нашого народу відбувається страшна, кривава розправа з його найкращими сина-ми й доньками, кров, огонь і курява диму це євангелійні знамена його судьби.

Кров, у якій впродовж останніх десятиліть захлиснулися і втопилися мільйони українського населення!

Вогонь, що попалив наші міста і села, наші домівства й семейні притулки, надбання наших батьків, кривавицю наших рук!

Курява димів над нашими рідними згарищами і курява мандрівних порохів над тими дорогами, що ними колони різних збройних сил відбували марші, над тими путями, що ними котилося до нас горе і безтalanня, над тими шляхами, що ними втікали сотні тисячів нашого народу, свої рідні пороги кидаючи і пристановища в непривітних чужинах шукаючи!

А кромі цього треба собі сказати смілу правду в вічі:

— Наша отчизна в останніх десятиліттях перетворилася в батьківщину матеріалістичного мороку! Доктринальний і практичний матеріалізм прожер мільйони української молоді, що забула про св. Духа, не знає св. Духа, не хоче св. Духа. Це, що та молодь зове духовим, не походить від св. Духа. Там під цією назвою розуміють комплекс мозкових функцій, комплекс життєвих заінтересувань про речі, які, що правда, не підпадають під безпосереднє змислове пізнання, але вони не мають нічого спільногого з нашим поняттям духовості, з християнським поняттям духовості. Це, що та молодь зове духовим, не має нічого спільногого ні з безсмертною душою, ні зі св. Духом!

А навіть тут, на еміграції, ми бачимо наших людей з голосними іменами політиків, письменників, критиків і літературознавців, що завзялися за всяку ціну відродити нову відміну матеріалізму, т.зв. український матеріалізм. Ви-чуваємо новий нахлин матеріалістичної думки в наше су-

спільне й літературне життя. Виглядає так, начеби ці люди забули про страшний, кривавий, матеріалістичний експеримент над живим тілом нашого народу, що в трьох останніх десятках років заплатив за цей нелюдський досвід над собою смертю багатьох мільйонів своїх найкращих дітей. Одинока потіха, якою ми маємо задоволитися, та, що цей матеріалістичний експеримент на нашім народі цим разом робитимуть не чужі матеріалістичні фанатики і доктринери, а свої власні, українські!

Та для нас, християн, це — ніяка потіха!

Для нас це жалюгідне розчарування, яке підказує нам твердити, що багатьох наших людей історія таки нічого не навчила, що вони — непоправні розхістянці нашого зматеріялізованого часу, того часу, що своїм ідеалом зробив: машину, фабрику, техніку, матерію!

Але ми, християни, віримо в св. Духа!

Ми покладаємо надію на душу нашої людини, на відродини тієї душі, на збірну духовість народу, що буде справжньою, християнською духовістю! Вона остане традиційною духовістю українських християн, що приймуть у свої душі та в своє життя св. Духа. І повні ласки та повні дарів св. Духа підуть вони одуховити зматеріялізоване життя рідних оточень і обновити духовість народу, спантеличеного матеріалізмом. Вони стануть подвижниками українського християнського, а не азіятаського ренесансу.

Бо за український християнський, а не азіятаський, ренесанс ми боремося й будемо боротися! За царство св. Духа на нашій батьківщині, а не за царство матеріалістичних ідолів, придуманих безбожними політиками, критиками і літераторами!

* * *

Знаменами українського азіятаського ренесансу теж кров, огонь і курява диму. Але приверженці цього азіятаського ренесансу мають інший аспект на ці знамена, ніж ми, подвижники українського християнського ренесансу.

Азіятаський ренесанс це месіяністична ідея деяких українських провідних людей, що їх дехто називає українськими культурними імперіалістами. Але цей імперіалізм, про який вони думають, насправді дешевенький і аж надто неімперіалістичний. Бо вони хотіли би перетворити Україну в центр визволених народів азійського Сходу. Та для цього перетворення потрібна нова українська європейська інтелігенція. При виховуванні цієї нової інтелігенції треба, мовляв, ко-

ристуватися не тільки технічними засобами з Європи, але, як казав Микола Хвильовий, треба взяти з Заходу ще «щось серйозніше». Що ж це таке те «серйозніше»? Невже — християнської ідеї?

Якщо хочете знати, яку вагу творець концепції про азіяtskyий ренесанс, Микола Хвильовий, прикладає християнським ідеям, прочитайте собі його книжечку п. н. «По барвінківському районі», видану в Харкові 1930 р., отже: на три роки перед трагічною смертю автора. В цій книжечці на ст. 40—45 описане палення ікон у селі Курульці, барвінківського району, на Слобожанщині. Микола Хвильовий був приявний при цій дивовижній екзекуції над іконами, про яку дослівно пише ось що:

— «Із 4700 зібраних ікон курульчани вирішили, здається, тисячі півтори-две віддати вогневі, а рештою будуть опалювати свої сельбуд та школу. Це, на мій погляд, досить розумне вирішення.

«...Боги двох тисячоліть, ті боги, що їм сотні років вклонялися темні, залякані хутори і села — вклонялися уперто, фанатично, до тупого забуття, ті боги, що на протязі багатьох століть допомагали визискувачам дурити затурканих, обідраних людей, ті боги, що так люто ворогували з найгуманнішою й найлюдянішою із всіх революцій — з революцією октябрських днів, ці боги сьогодні лежали під ногами вільного натовпу.

«...чуда нема і чуда не буде. Нікчемні дошки з образами „святого боженьки” безсилі щось зробити, як безсилій і той, що його писали колись з великої літери і що його, як тепер побачили цілі хутори і села, ніколи й не було.

«Налетів вітер. Рвонув... Хтось чиркнув сірника... Легенько затріщало... Ще затріщало... Трішить...

«...Свистить вітер в дзвінниці старої зачиненої церкви, що тягнеться до неба своїм хрестосписом і положливо озирається навкруги. Не втече й вона, церква. Скорі і її курульчани дадуть раду. От як тільки робітничо-селянський парламент затвердить відповідну постанову — стане на місці „святого” престола якийсь природознавець і узнають курульчани, яку велику справу сьогодні зробили вони»...

Дальші сторінки цього опису не наводжу, бо вони ще драстичніші та своюю богохульністю могли би ще більше задраснути наші найсвятіші релігійні почуття. Та невже автор цього опису, що водночас є творцем концепції про український азіяtskyий ренесанс, під поняттям «щось серйозніше», що мало би перевиховати українську інтелігенцію та весь народ, розумів християнські ідеї? Невже при

такій його поставі до найбільших святощів людства може бути мова про місце на християнізм у його концепції?

Про християнські ідеї в його азія́тській концепції нема що й згадувати. Тим «серйознішим» чинником перевиховання української інтелігенції мала би бути, мовляв, агресивна, динамічна духовість Заходу, тільки, борони Боже, не християнська духовість! Яким же робом духовість Заходу мала би бути динамічна й агресивна без християнських стрижнів у собі, це інша справа. Та одне ясне: річ іде про те, щоби з Заходу перехопити не безсмертні, християнські первіні європейської духовості, але тільки матеріалістичні й цивілізаційні елементи західної культури. Іншими словами: матеріалізм на Україні треба перелицовувати! І його — перелицовують!

Знаменами тієї трагічної української травестії: кров, огонь і курява диму!

Кров багатьох українських талановитих людей, що, зведені демонізмом матеріалістичної доктрини, опинилися на бездоріжжях судби. І тільки тому, що збилися з офіційних рейок матеріалізму, заплатили за це власними головами і власною кров'ю. Кромі цієї змарнованої крові вогонь, у якому горіли Божі храми й ікони, та курява диму над ними — це знамена азія́тського ренесансу на Україні.

В теперішній, зматеріалізованій Америці зарисовується поважні реакція на добу заперечень християнських ідей. Виразним і безкомпромісовим подвижником християнізму на політичній площині це — Джон Форстер Даллес, дорадник міністра загораничних справ Маршала з боку республіканської партії. Він твердить, що ні політична, ні мілітарна протипостава американського світу комунізму не ввінчачеться успіхом без такої ж протипостави на ідейній площині. Тому в боротьбі з комунізмом треба класти головний натиск на маніфестацію релігійних переконань, на християнізм. Питання особистої свободи буде розв'язане щойно тоді, коли люди вважатимуть себе Божими дітьми. А перевага зброї в цім світовім розрахунку, який розпочався між світом комуністичних доктрин і світом християнства, матиме тільки другорядне, додаткове значення.

Також у найновішій американській літературі по добі заперечення християнізму наспіває доба релігійних настроїв. Ці настрої стають щораз виразнішими. Не тільки підсвідоме і позасвідоме, але теж свідоме прагнення віри охоплює що-

раз ширші круги американських письменників (Гемінгвей, Гакелі, Річард Ллевеллін, Бетті Сміс, Джон Герсі, Джон Стейнбек та інші). І то саме тоді, коли в нас творові Аркадія Любченка п. н. «Вертеп», що є синтезою наскрізь матеріалістичного світогляду, деякі критики (МУР І. альманах, ст. 155) приписують значення Дантової «Божественної Комедії» чи Гетового «Фавста». А надобавок зазначають, що «система українського матеріалістичного світогляду річ цілком можлива і, отже, боротьба за український світогляд зовсім не означає боротьбу з матеріалізмом за всяку ціну».

Австрійський письменник Франц Верфель, творець доби в експресіоністичному театрі й літературі, перед своєю смертю († 26. VIII. 1945) видав був «Послання до німецького народу». В цім посланні з гірким докором заявив, що в німецькім народі, крім одного священика Німеллера, «не найшовся ніодин окремий муж, що боявся би більше Бога, ніж Гестапо». Цей докір, довкруги якого в німецькій пресі вив'язалася цікава полеміка, переборщений, не вважаючи на це, що винайдені акти процесу навіть самого Німеллера, як кажуть, ставлять у тінь слабодухості.

Та в зв'язку з цією полемікою нас цікавить один факт: чи міг би хтонебудь з розумних людей кинути такий докір у бік нашого народу? Ми глибоко впевнені в цьому, що ніхто з розумних людей не може кинути такого докору на адресу українців. Бо сотні священиків, що враз зі своїми єпископами залишилися з народом на своїх місцях, наражаючи себе на страшні, довгі й смертельні переслідування, все таки боялися Бога більше, ніж енкаведистів. Тисячі й тисячі наших молодих людей, що впродовж довгих років, день-у-день, заглядали смерті в вічі й вели непримириму підпільну й запільну та фронтову боротьбу з ширителями матеріалізму, безбожності й моральної смерти, все таки, бодай у більшості випадків, боялися Бога більше, ніж усіх гепістів, чекістів, гестапівців та енкаведистів. Затиснуті зуби багатьох і багатьох наших покатованих та помордованих людей у тюрмах, в'язницях та концентраційних лагерах свідчать, що ці люди, бодай у більшості випадків, все таки боялися Бога більш, ніж гестапівців та енкаведистів.

Наш народ страждав за християнську духовість свого життя. Наш народ за цю духовість склав у жертву не сотні й не тисячі, а мільйони людських існувань! Наш народ оку-

пив цю духовість ціною безмірного мучеництва своїх найкращих синів і дочок!

Тому всі подвижники українського азіяtskyого ренесансу, що так проречисто відчакуються від усякого зв'язку з християнством, повинні пам'ятати про те, що гекатомби наших жертв не можуть піти і не підуть намарне. Вони це окуп за український християнський ренесанс! За відродини християнізму в нашім народі! За царство св. Духа на нашій рідній землі! . . .

Кров наших мучеників, що гинули в безприкладній в історії боротьбі українського духа з найнесимпатичнішою доктриною марксистського матеріалізму, це перше знамено українського християнського ренесансу.

Вогонь тієї ватри, при якій переслідували священик служив Службу Божу переслідуванням боєвикам, це друге знамено українського християнського ренесансу.

А курява над тими шляхами, що ними піде народ в остаточний марш до обітуваної землі св. Духа, це третє знамено українського християнського ренесансу.

* * *

Тому в наші часи, в часи воюючого доктринального і практичного матеріалізму, і в трядучі часи кристалізації обнови української духовості, хай не сходять з нашої тямки слова церковної молитви до Бога:

- Занепадає наша сила, занепадає духовна сила в нашому народі. Змилуйся над нами!
- Змідни наше життя Твоїми святыми й божественними законами!
- Очисти нас, Господи, силою Твого Святого Духа!
- Заслони нас святыми янголами Твоїми!
- Озброй нас зброєю справедливости!
- Борони нас правдою Твоєю!
- Стережи нас силою Твоєю!
- Визволи нас від усякої небезпеки!
- Думкам нашим пошли Духа мудrosti Твоєї!
- Нашому нерозумові дай Духа розуму!

ЗА НАШЕ МОРАЛЬНЕ ВЗДОРОВЛЕННЯ!

„Молітися один за одного, щоб вам уздоровитись!...“

[Як. 5, 16]

Ці спільноти й ці середовища наших людей, серед яких живемо, потребують уздоровлення. Їм треба — морального відновлення!

Відома річ, що в останнім півстолітті виразно позначилося моральне занепадництво людства. На це склалися різні причини. І цей моральний занепад, що його бачимо довкруги себе, а навіть у собі, можна пояснювати всікими обставинами й умовинами. Все ж таки годі заперечити, що він і в особистому і в прилюдному житті людей безумовно існує.

Одним із приводів морального розладу в наших середовищах це те, що сучасне покоління в коротких відтінках свого життя вспіло на власні вічі побачити і на власній шкурі вичути діяння трьох рас. А одному поколінню важко було витримати й не податися перед наступом з трьох боків: з боку приазійських духових кочовиків, з боку аморальних «надлюдей» та з боку джентльменів, що далекі від слов'янської ментальності. Воно почало ламатися в собі, тимпаче, що обрії його еміграційного життя в нашу пору аж надто безперспективні, а надії на поворот у рідну землю — заков'язли . . .

І ми бачимо, що християнські тенденції в житті наших скитальців щораз невиразніші. Роль релігії в практичних діях нашого народу, що опинився на еміграції, дедалі незначніша. Сила законів релігійної моралі в його поступовані аж надто обмежена наскрізь матеріалістичними підходами до дійсності. Ціна, яку під цей час численні греко-католики придають своїй Церкві та її мучеництву, дуже мінлива і часто залежна виключно від політичного вітру. На це можна найти багато гірких прикладів.

Видимо безвиглядну колотнечу в нашому політичному світі.

Не вважаючи на те, що наш народ заплатив мільйони жертв за жахливі експерименти марксизму в Україні, нам під цей час впадає в вічі щось таке, як відродини марксизму в нашім суспільстві.

Кажуть, що по всіх середовищах нашого еміграційного життя трапляються наші ж таки люди з причасними завданнями запроданців і провокаторів. Також усякі люди з іменами й без імен підсуваються під нашу, греко-католицьку, Церкву з усікими прихованими намірами, які, мовляв, приховані тільки тому, що ще не наспів відповідній час.

Статтєве життя по наших таборах краще, ніж у лягерях інших національностей, але воно далеко не без закиду і не без великих побажань.

Форми праці, співжиття і керми в нашій суспільності — дуже спримітивізовані.

Спекуляція, сама по собі в наших умовинах вирозуміла, а навіть подекуди морально оправдана, прибрала такі неетичні прикмети й розміри, що згодом готова понівечити цілі тисячі наших громадян.

Найгірша ж річ це таки гробова тиша довкруги самих глибоко релігійних людей. Вони глядять на моральні нетрі нашого життя з болем у своєму серці. Але цей біль, на жаль, не викликує в них активного відруху. Вони творять зі себе щось ніби братство неприявних. Їх нема там, де треба, з голосом протесту й перестороги. Вони неприявні при вирішальних діях сучасного еміграційного життя. Релігійна і наскрізь християнська частина скитальців незаступлена в суспільних і політичних представництвах еміграції умандатованими представниками, що відповідали би якості й кількості наших справжніх християн.

Ці релігійні люди ховають у своєму серці ті козирі, лікі вони могли би внести в безкозирну гру наших днів. А врешті, навіть тоді, коли вони хотіли би ці козирі показати, не мають способу, бо вся ліцензіювана преса — не в їх руках. Вони не мають ніодного ліцензованого християнського, католицького органу!

В таких умовинах треба вслушатися в слова св. ап. Якова: «молітесь один за одного, щоб вам уздоровитись!» (Як. 5, 16).

В таких обставинах треба всвідомити собі, що, згідно зі словами св. ап. Павла, і з немочі наша сила візьметься, якщо тільки цю неміч опремо на незаламній міці Божого закону. Бо всі свої спасительні плани впродовж тисячоліть

Бог проводив і здійснював передусім немічними людьми. Він вибірав слабих цього світу на те, щоби ці слабі впокорювали сильних. І ці слабі, ці нечисленні люди, що заправила були людьми гарячої молитви, оперті на Божий закон, запалені Божою ласкою, підточували земну силу сильних і ставали рятунком для тих середовищ, для яких були призначенні. Так було тоді, коли Бог «зглянувся на покору слуги своєї» Преблагословленної Діви Марії, так було з убогими й по свому станові й розумові нікудишніми апостолами, так теж було з багатьома й багатьома угодниками Божими, що чудотворною неміччю своєго християнського життя чимало разів рятували Церкву й людство від моральної загибелі. Бо Божа ласка без порівняння сильніша від людської злоби. І тоді, коли Божа ласка охопить нашу неміч, ми потрапимо не тільки встоятися на здорових позиціях нашого життя, але й перекинемося з братства неприявливих у спільноту подвижників моральних переродин нашого особистого і прилюдного життя.

Тому «молімось один за одного, щоб нам уздоровитись!»

ЗА ХРИСТИЯНСЬКУ ПОСТАВУ ДО ЖИТТЯ!

„Ми в трудних обставинах, але не впадаємо в розпач. Переслідують нас, але ми не покинуті. Ми повалені, але нє погублені. Не тратимо відваги, бо хоч нищиться наш зовнішній чоловік, зате день - у - день відновляється внутрішній...“

| 2 Кор. 4, -8, 9, 16 |

Нищиться наш зовнішній чоловік!

Впродовж останніх десятиліть загибала й загибає наша молодь на різних відтинках фронтової, запільної і підпільнної боротьби за визволення рідного народу. Ця боротьба велася й ведеться в трудних, а деколи й трагічних, умовинах. Часто видавалася вона безвиглядною і просто безнадійною. Прапори цієї боротьби скроплені молодою кров'ю українського народу!...

Цією кров'ю поблизу казамати тюрем, підвали в'язниць, стіни концентраційних лягерів, долівки газових камер, лісові стежки і стежини, сховки, видовбані по дебрах і проваллях рідного краю, мідяні полотнища житів та золоті простели пшениць на потолочених нивах, всі шляхи, прокладені на Схід і на Захід, розсипища міст і сіл, що погоріли, всі бранні поля народу, що хоче жити й володарити на своїй землі, як її власник і господар.

Україна сорокових рокованих років нашого століття це не країна пісень!... Це не країна, золочена спалахами світанків, загравами безжурних ранків і баграми спокійних вечорів.

Україна наших часів це — розбуркані країни! Це країна шарги і змарги, над якою вовками висе червона завірюха. Це країна без ясних озер склярованої думки. В цих озерах і озеречках, що потворилися під примерклими зорями нашої батьківщини — каламуть! Ці путі, що ними українські молоді ідеалісти, наче левичі, йшли волю добувати, це вже

— не кармазинні путі! Це дороги в далекі тайги і заслання, дороги суму, дороги глуму над людиною, дороги до храму без престолів, дороги до присінку муз без муз... Це дороги до страшного, здичавілого матеріалізму!

Марістралі св. Духа в нашій Отчизні залишилися незнайденими. Бо в ній зацарило все те, що св. Духові вороже, противне і навпачне. Все те, що тільки матеріальне, експериментальне, досвідне і доторкальне. Все те, що не має нічого спільногого з християнськими ідеями. Все те, що нашу рідну землю перетворило в батьківщину матеріалістичного мороку!

Наш народ тримає в руках чорний трунок: келих матеріалістичної отрути. Йому вже перехотілося пити з тих келихів, у яких немає ні краплині сакрального вина з християнських престолів. Але сідла, на яких сидли лицарі християнського національного ідеалізму, розметані. Ці лицарі це вже не «*acies bene ordinata*» не «добре уставлене військо», а маленькі когорти зацькованих і смертельно виснажених левичів боротьби.

А над тією надміру страшною дійсністю життя на рідних землях — смерть увесь час на чорних трубах трубить...

В облічні тієї дійсності ламаються у наших душах акти громадської відваги. Але навіть акти християнської відваги, себто акти тієї християнської чесноти, що їй на імення: мужество, мусіли би в нас захитатися, якщо ми бачили би, що тоді, коли на рідних землях гине зовнішній чоловік, на еміграції пропадає наш внутрішній чоловік!

Апостол народів, св. Павло, казав: «не тратимо відваги, бо хоч нищиться наш зовнішній чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній».

Невже направду таке діється з нами?

Невже смерть нашого зовнішнього чоловіка буде поглинута перемогою внутрішнього?

Невже серед нас існує боротьба за духові, внутрішні якості життя? Боротьба за християнський ідеалізм? Боротьба за християнське почуття обов'язку і за християнське почуття відповідальности? Боротьба за нового, внутрішнього українського чоловіка, що своїми духовими якостями й вальорами надолужив би зовнішній брак тих левичів, що здебільша були християнськими ідеалістами, та під цей час вони вітають над нами тільки в споминах про покійників, або в споминах про тих лицарів без скази і змази в своїй християнській душі, які ще й під цю пору кривавляться і гинуть.

Хай приклад їх лицарської жертвенности запалить у наших душах новий запал до праці над собою, над упорядкуванням власної душі, над витворенням у собі християнської, лицарської, жертвенної постави до життя й до нашої невідрядної дійсності!

ЗА ДІВІНІЗАЦІЮ НАШОГО ЖИТТЯ!

„Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його . . .“

| Мт. 6, 33 |

„Шукайте правди, рятуйте придавлених! . . .“

| Іс. 1, 17 |

Живемо в добі народин нової історичної епохи людства. Це — неспокійна, бурхлива доба. Це — готична доба в історії народів.

Шляхи життя у цій добі не шафірові, а скривавлені.

На цих шляхах багатьох людей 'опанувала жага кон'юнктурного, а не жертвенного чину. Кам'яні чола багатьох сучасників це шильди, за якими криються страшні духові порожнечі. Ці духові порожнечі заиснували внаслідок їх відпаду від Бога, внаслідок духових регламентацій їх життя модерними атеїстичними світоглядами.

Організаційна етика по наших спільнотах — сформалізована. Персональна мораль між людьми — підуєла.

І недалеко від правди опиниться той, хто цю добу назве добою духової косметики. Модерна людина опинилася в такій жалюгідній ситуації, в якій безвиглядну духову порожнечу власного життя намагається заступити всякими мудруваннями й моральними косметиками.

В душі модерної людини повно всяких сумнівів. Ці сумніви існують в її душі навіть тоді, коли вона своїм кам'яним чолом і нетремкими руками намагається викликати враження самопевності. Такі ідеологічні явища, як атеїстичний екзистенціалізм, трагічний гуманізм, активний пессимізм і т. п. це світоглядові системи, оперті на сумніві. Віра в Бога, віра в людину, віра в доцільність людського життя, віра в перемогу правди над ложжю і добра над злом — опинилися під знаком питання, під знаменем сумніву.

А св. ап. Яків каже, що: «хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер . . . Така людина непостійна на всіх своїх дорогах!» . . . (Як. 1—6, 8). На всіх

же дорогах сучасної зматеріялізованої людини гомонить однім-одна на всі лади проспівана пісня цього світу, *sagmen saeculare*... Пісня самих шляхів, пісня, що оспівує самі мандри й саму химеру мандрів, але нема в ній загадки про ті таємні сили, що спонукають нас мандрувати в далекі далі, ні про ті далекі далі, в які мандруємо! Немає в ній загадки про Того, що над нами, і над нашими мандрами, і над далекими далями, і над цілим світом розпростер свою силу й доброту, свою ласку і мудрість, свою опіку й поміч!...

Не про Бога!...

Модерна людина далека від Бога, віddіvіnіzована!... Вона ненаснажена Божою ласкою. Тому не має в собі тієї притягливої сили, що концентрувала би всі вияви її життя до великого змагу: шукати Божу правду в собі та в житті!

Наше найважливіше життєве завдання: шукати цю Божу правду в собі та в житті, ширити її, організувати подвижників і передвижників правди, дівінізувати себе й довкілля життя! Дівінізувати українську людину!

МІСТИЧНА ТРОЯНДА

„Оглянися, оглянися, Суламіто . .
щоб нам глядіти на Тебе . . .“

| Пісня Пісень 7, 1 |

Старозавітний цар, а водночас мудрець і пророк, Соломон, написав глибоко поетичний твір п. н. «Пісня Пісень». Цей твір це одна з канонічних книг св. Писання. В ньому автор під прегарною формою своєї любові до Суламіти з'ясував містичну любов, що існує між св. Духом і Пречистою Дівою Марією, а в загальному розумінні: між св. Духом і душою праведної людини.

Містична любов це любов такої душі, що обдарена особливішою Божою ласкою. Приявність і дійственність св. Духа в цій душі це речі конкретні й доглибинно переживальні.

Приявність і дійственність св. Духа в душі кожного українського хрестоносця повинні бути конкретними й переживальними речами. Тому містичний первенець християнізму це один з найосновніших складників духовості кожного справжнього хрестоносця. Кожен вицвіт хрестоносного життя взорований на цвітінні Містичної Троянди.

Містична Троянда це Преблагословенна Діва Марія. Такою назвою найменована вона в багатьох текстах церковних книг і богослужень.

Приявність і дійственність св. Духа в душі і в житті Пречистої Діви Марії, що стала Матір'ю Божого Сина, це були речі найконкретніші й доглибинно переживальні. Тому вона з повним правом могла сказати ці слова, що їх автор «Пісні Пісень» (8, 11—12) вложив у вуста Суламіти:

— «Мав Соломон виноградник і передав його сторожам. Кожен з них мав платити за його плоди по тисячі срібників. А мій виноградник таки в мене . . .»

Вона носила в своєму лоні, вона мала в собі, вона тримала під своїм серцем долю цілого світу, судьбу всього людства, рокованість Божого царства на землі.

Вона берегла в собі царство ласки, отої благословенний виноградник Господнього спасіння, аж до тієї вифлеемської ночі, що в ній у великім убозтві об'явила його пастухам, а згодом трьом мудрецям зі Сходу.

«Джерело цього виноградника це колодязь води живої і потоки з Ливану. Піднімись, північний вітр, прилети, по-луденнику, повій на нього, нехай поллються пающі його!» (Пісня Пісень 4, 15—16). Отож джерелами цього виноградника Господнього спасіння це «колодязь води живої і потоки з Ливану». Це колодязь тієї живої води, про яку згомом Учитель з Назарету говорив самарянці. Це ті потоки, що беруться з самого Ливану, з найвищих гір життя, а не ті потічки, що ними пливе підшкірна вода, що брудна, каламутна і скоро висихає... І щойно тоді, коли над життям звірються північні й південні вітри й завірючи, коли на нього північ повіє холодом, а південь млістю гарячих жадіб, щойно тоді людина зрозуміє й відчує, якими животворними пающими насичене те царство ласки, отої виноградник Господнього спасіння!...

Те царство ласки й любови, той «виноградник наш — у цвіту!» — співається в «Пісні Пісень» (2, 15) далі. Тому «ловіть лисиці й лисинята, що псують його!» Сохраніть його перед хитрими людьми з лисячою душою, не допускайте підступних лисинят у цей наш виноградник, що в цвіту, бо вони — псують його! Не забувайте про те, що царство ласки то царство щирості, отвертости, безпосередності, царство ласкавої сердешності. Тому бережіть його перед хитроща-ми лукавих людей, сохраніть його від людського лисячого лукавства.

Середовища, що в них живуть сьогочасні люди, похолонули. В них нема тепла й ніжності. В них здебільша перевелася щирість і безпосередність. У них заникла сердешність. Бо вони перестали або перестають бути клітинами царства ласки й любови. Бо в них нема зрозуміння про те, що це таке містичний зв'язок душі з Богом, що це таке містична любов християнської душі до Бога, та любов, що взорується на містичній любові між св. Духом і Преблагословеною Дівою Марією.

Про Непорочну Невісту вже на перших сторінках старозвітного св. Писання написано, що між нею й дияволом заіснує постійне ворогування і те ворогування існуватиме й між її насінням і насінням диявола та що її насіння розчавить дияволові голову, а диявол упиватиметься в його г'яту. Та цю апокаліптичну Непорочну Невісту модерний, розпусний світ знектував!...

Ясна Пані «одягнута в сонце, з місяцем під ногами і з діядемою з дванадцятьох звізд над своєю головою», ця упривілейована Жінка, благословенна між усіма жінками, Пречиста Діва Марія відсунена сьогочасними грішними сeredovищами людей в далекі, тихі затишкі окремих родин.

Вона — трапеза вічного Агнця, що блестить над гріховним проваллям нашого часу єдиним надійним і спасальним блеском!

Вона — Містична Троянда, що цвіте незайманими чистотами святості й непорочності і довіку не відцвіте і не зів'яне...

Вона — Мати милосердя і неперевершений взір для всіх милосердних душ, що так ганебно переводяться в наших жорстоких і немилосердних часах.

Вона — Провідна Зоря для тих, що заблукали, для тих, що зблилися з життєвої дороги, для тих, що марно загибають на роздоріжжях та на розпуттях звідливого і зрадливого світу.

Вона — слуга Господня, що в глибокій покорі клониться перед Божим Маєстатом свого Сина і сама цією своею великою покорою возвідгає свій власний, непорочний і материнський Маєстат.

Вона — благодатна, обрадованна, повна ласки! Вона — окличниця Божої ласки! Окличниця такого життя, що побудоване не тільки на самій природі, але й на Божій ласці. Во життя буде гідним людини тільки тоді, коли в ньому діятимуть не тільки природні, але й надприродні сили. Якщо ж людина зсунеться на самі природні площині дійсності й знахтує надприроду, то вона попаде на рівень тваринного животіння, на рівень бестійності.

Вона — пречиста, безгрізна, непорочно зачата, упривілейована! Вона єдина зпоміж усіх жінок, що жили, живуть і житимуть на цій землі, вік-вічно яснітиме на обріях людства своєю красою й чистотою як ідеал для тих душ, що не люблять бруду й забруднених низин, не люблять скверні, ні зради в житті!

В перші часи християнства, безпосередньо по вознесенні Христа на небо, всі апостоли й учні Христові, вся Церква об'єднувалася біля неї. Не йнакше буває й тепер і буде аж по кінець світу. Всі справжні хрестоносці й лицарі Христові завжди будуть гуртуватися довкруги своєї Ясної Пані та при ній набіратимуть сил і чистот для наполегливого труду за поширення Божого царства на землі. З їх душ часто вириватиметься Соломонів оклик, спрямований в бік Суламіт:

— «Оглянься, оглянься, Суламіто . . . , щоб нам глядіти на тебе!»

Повернися, Містична Трояндо, в наш бік! Оглянься, зглянься над нами, наша Ясна Пані! Змилуйся над нами, не покидай нас, не опускай нас! Допоможи нам бути справжніми хрестоносцями, лицарями і подвижниками в царстві твоєого Сина!

О Г Л А В :

1. П'яний Вавилон	5
2. Боже царство на землі	14
3. Проблеми молодості	21
4. Де наші Предтечі	27
5. Що ви думаете про Христа?	33
6. Українські хрестоносці	37
7. Підійміть знамено воєнне	42
8. За ренесанс української християнської духовости	46
9. За наше моральне відродження	53
10. За християнську поставу до життя	56
11. За дівінізацію нашого життя	59
12. Містична Троїнда	61

